

Topic :

"A study on the material condition of Kasturba Gandhi Balika
Vidyalaya (KGBV) with
special reference to Dhubri District."

To,

The Department of Education
Chilarai College, Golakganj.

Guided by-

TARANI KANTA BISWAS
Associate Professor
& Head of the Department,
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

Submitted by-

PUJA ROY
B.A. 6th Sem.
Roll No. UA-201-164-0106
Regd. No. 20033766 of 2020-21
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

Topic :

“A Study on the material condition of Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya with special reference to Dhubri District”

To,

The Department of Education
Chilarai College, Golakganj.

Guided by-

Tarani Kanta Biswas
25/5/23

TARANI KANTA BISWAS
Associate Professor
& Head of the Department,
Department of Education,
Chilarai College, Golakganj

Submitted By :-

PUJA ROY
Roll No. UA-201-164-0106
Reg No. 20033766
Department Of Education
Chilarai College, Golakganj

CERTIFICATE

This is certified that Puja Roy a Student of Education department Chilarai College, Golakganj has Successfully completed the project on a study on the material condition of Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV) with Special reference to Dhubri district.

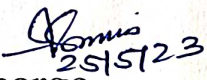
It is further certified that the dissertation ~~purely~~ the personal Work of Puja Roy

I wish every success

Puja Roy

Date : 25-05-2023

Supervisor

Teacher in-Charge

Department of Education

Chilarai College, Golakganj.

ACKNOWLEDGEMENT

I express my deep sense of gratitude to my esteemed supervisor Tarani Kanta Biswas Asstt. Professor of dept of education for her constant guidance indoctrination, inspiration and special inclination, for this study, I am highly indebted for her pains, taking efforts in showing me the right path, giving me valuable suggestions and continuous encouragement at each and every Sphere of this study.

Puja Roy

CONTENTS

CHAPTER-1

- 1. Introduction.
- 1.01 Need and importance of the Study.
- 1.02 Description of the Study area.
- 1.03 Objective of the Study.
- 1.04 The hypothesis.
- 1.05 Delimitation of the Study.

Page No

1 - 3

4 - 7

8 - 12

13 - 14

15 - 16

17 -

CHAPTER-2

- 2.01 Meaning of the review of related literature.
- 2.02 Importance of review of related literature.
- 2.03 Objectives of review of related literature.
- 2.04 Review of related literature or analysis of the reviews.

18 - 19

20 - 22

23 - 24

25 - 28

CHAPTER -3

- 3.01 Methodology.
- 3.02 Tools used for data collation.
- 3.03 Sources of data.

29 - 30

31 - 34

35 - 36

CHAPTER-4

- Analysis and interpretation of the Study.

37 - 49

CHAPTER-5

- Concluding observations and suggestions.

50 - 55

CHAPTER 1

1. INTRODUCTION (আৰম্ভণি) :-

কদ্মুৰা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়
 লেভতৰ মিছনৰা স্কেনীৰ বাবে লেভত চৰকাৰে স্থাপন
 আৰু পৰিচালনা কৰা আৰাজিক ছোৱালী মাধ্যমিক
 বিদ্যালয়। উপেক্ষিত কন্যা সন্তানৰ প্ৰতি শিক্ষাৰ
 আৰ্থিক সংবেদনক্ষীল কাৰি গঢ়ি তোলাৰ বাবে বিদ্যালয়ত
 এনে কিশৰ তথা নিম্নমিতা উপস্থিতিৰ পৰিগান বৃদ্ধি
 কৰাৰ লক্ষ্যৰে লেভত চৰকাৰে ২০০৪ চনৰ জুলাই মাহত
 কদ্মুৰা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ
 কৰিছিল। এই আঁচনিৰ অধীনত দৈনিক শিক্ষিক
 আৰু মিছনৰা অন্তৰ্ভুক্ত, চহৰ আৰু সংখ্যালঘু
 অধিবাসিত এলেকা সন্মুখত প্ৰেৰণা আৰাজিক উচ্চ-
 প্ৰাথমিক বিদ্যালয় কেৱল ছাত্ৰীৰ বাবে স্থাপন কৰা
 হৈছিল। ১০ বৰ্ষৰ ২৪ বছৰ বয়সীয়াৰ অন্তৰ্গত
 অনুসূচিত জাতি আৰু অনুসূচিত জনজাতি, অন্যান্য
 মিছনৰা সন্মুখদায়, সংখ্যালঘু সন্মুখদায় তথা দৰিদ্ৰ
 সীমাৰ বেঞ্চাৰ তলত বসবাস কৰা পৰিমালৰ ছাত্ৰী
 সকলক এই সন্মুখ বিদ্যালয়ত উচ্চ প্ৰাথমিক স্কেনীৰ
 পৰিচালনা ব্যৱস্থা কৰা হয়। কদ্মুৰা গান্ধী বালিকা
 বিদ্যালয়ৰ পৰিচালনা লেভত চৰকাৰে ২০০৪ চনৰ
 আগৰ্হিত প্ৰৱৰ্ত্তন কৰিছিল। ইয়াৰ মিছন ইয়াৰ

শিক্ষাগত লেবে পিছৰৰা খণ্ডত দৰিদ্ৰতা বেধাৰ তলত
 অনুসূচিত জাতি, অনুসূচিত জনজাতি, অন্যান্য পিছৰা
 ক্লেণীৰ সংখ্যালঘু সম্প্ৰদায় আৰু মাৰিমাৰ বাবে
 শিক্ষাগত সুবিধা প্ৰদান কৰাৰ বাবে ভৱিষ্কাৰ আশীৰ্বাদ
 কাম কৰা হৈছিল। জাতিৰ নিতা মহাত্মা
 গান্ধীৰ মতী কাম্বুৰা গান্ধীৰ নামেৰে এই আঁচনিৰ
 নামাকৰন কৰা হৈছিল।

প্ৰায় অঞ্চলৰ আৰু পিছৰা সম্প্ৰদায়ৰ
 ক্ষেত্ৰত প্ৰতিমাও লিংগ বৈষম্য অব্যাহত আছে। বিদ্যালয়ত
 নামভেটিৰ প্ৰবৰ্ত্তনৰ লক্ষ্য কৰিলে লৰাৰ তুলনাত, মেয়েকো
 উচ্চ প্ৰাথমিক স্তৰত ছোৱালীৰ নামভেটিৰ সুৰক্ষিত ন কৰা
 আছে। কাম্বুৰা গান্ধী বিদ্যালয়ৰ উদ্যোগ হৈছে সৰ্বাঙ্গৰ
 পিছৰা সম্প্ৰদায় ছোৱালীসকলৰ বাবে জাতি মানদণ্ডৰ
 শিক্ষা প্ৰদান কৰা।

এই আঁচনিখন ২৮ খন ৰাজ্য আৰু
 কেন্দ্ৰীয় ক্ষেত্ৰত ব্যৱহৃত কৰা হৈছে। অন্ধ্ৰ,
 অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ, তেলেংগানা, অৰুনাচল প্ৰদেশ, বিহাৰ,
 ছত্তীছ গড়, দাদৰা আৰু নগৰ ছাত্ৰালয় আৰু দমন
 আৰু দিউ, দিল্লী, গুজৰাট, হাৰিয়ানা, হিমাচল প্ৰদেশ,
 জম্মু আৰু কাশ্মীৰ, কাৰখণ্ড, কানাৰা, মৰ্ঘ্য প্ৰদেশ,
 মহাৰাষ্ট্ৰ, মনিপুৰ, মেঘালয়, মিজোৰাম, নাগালেণ্ড,

ওড়িশা, মঙ্গোল, বাজম্যান, আদি নার, ত্ৰিপুৰা, উত্তৰ
 মাদেশ, উত্তৰাখণ্ড আৰু মল্লিম বংগ,

শ্ৰেষ্ঠ চৰকাৰে ২,৩৭৮ টা কে.জি.বি.ডি.
 অনুমোদন কৰিছিল। ইয়াৰে মুছলমান ঘনত্ব ঋণ্ডত
 ৪২৭ টা অনুমতি জনতাৰি লক্ষত ৩২২ অনুমতি
 জাতি লক্ষত ৩৮৮ টা কে.জি.বি.ডি অনুমোদন কৰা
 হৈছে। শিক্ষাগত পিছমাৰা ঋণ্ডত মুঠ ৭৩৫ খন আৰাজিক
 বিদ্যালয় খোলা হৈছে। ৭৬% নামভাৰি এচাৰি, এছাৰি,
 আৰি আৰু সংখ্যালঘু সঙ্গদামৰ ছোবালীৰ বাবে
 আৰু আন ২৩% দৰিদ্ৰতা বেখাৰ তলৰ মাৰিমালৰ
 ছোবালীৰ বাবে সংৰক্ষিত।

অসমত ২০০৭-০৮ বসত কে.জি.বি.ডি
 আঁচনিৰ শুভাৰম্ভ কৰা হৈছিল। ২০২৬-০৭ বস সমন্ত
 ৰাজ্যখনত মুঠ ৩৭ খন কে.জি.বি.ডি. জ্ঞাপন কৰা
 হৈছিল। অসমৰ ২৭ খন জিলাৰ ৩৬ টা শিক্ষিকাতাবে
 পিছমাৰা সলভতলৰ বিদৰ্ৰীতে এখন চৰত এৰি সঙ্গত
 কে.জি.বি.ডি. জ্ঞাপন কৰা হৈছে। এৰি সঙ্গত মুঠ ৩০০০
 ছাত্ৰীয়ে শিক্ষা গ্ৰহনৰ সুমোগ লাভ কৰিছে।

1.01 NEED AND IMPORTANCE OF STUDY

১০ বৎসৰ আৰু ১৪ বছৰ বয়সৰ সন্তানসকলৰ অন্তৰ্গত
 অনুসূচিত জাতি আৰু অনুসূচিত জনজাতি, অন্যান্য পিছপৰা
 সন্তানসকল, সংগ্ৰহালয় সন্তানসকল, তথা দাবিদ্বীয়াসকলৰ
 ক্ষেত্ৰত বৰ্তমান কৰা পৰিচালনাৰ ছাত্ৰীসকলক বিনামূলীয়া
 উচ্চ মাধ্যমিক শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ হেতুে কে.জি.বি.টি
 প্ৰয়োজনীয়তা। এই অৰ্থাৎ ছাত্ৰীসকলক
 প্ৰয়োজনীয়তাৰ সৈতে লক্ষ্য বান্ধি বিনামূলীয়া পাঠ্যপুথি,
 বিনামূলীয়া স্কুলৰ ভ্ৰম, চিকিৎসা সুবিধা, বৃত্তিমূলক
 প্ৰশিক্ষণ আৰু প্ৰশ্ন নিৰ্দেশক, ব্যক্তিগত সনোমোগ
 সকলো দিশৰ উন্নয়ন কৰে। কে.জি.বি.টি স্কুলবোৰ
 নিম্নমৰ্যাদক পাঠ্যপুথিৰ উত্তম প্ৰদান কৰাৰ উদ্দেশ্যে ছাত্ৰী
 সকলক নৃত্য-গীত, কাবিতা, নাটক, খেল, অংকন
 চিত্ৰকলা বাগিচাৰ দৰে সহ-পাঠ্যক্ৰমিক কামকলাপও
 কৰায়।

শিক্ষার্থী হ'ল জাতিৰ স্বেচ্ছায়। জগতখনৰ

নেতৃত্ব দাতা, "প্ৰজন লৰাক শিক্ষা দিয়া জানে প্ৰজন
 পুৰুষক শিক্ষিত কৰি তোলা। কিন্তু প্ৰজন ছোৱালীক
 শিক্ষা দিয়া জানে প্ৰজা পৰিচালক শিক্ষিত কৰি তোলা"।
 সমাজ প্ৰশ্নৰ উন্নতি সাধন কৰিবলৈ হলে ছোৱালী
 সকলক শিক্ষিত কৰাটো আতি প্ৰয়োজন আৰি পৰিছে।
 সেইকাৰণে লোৱাৰ চৰকাৰে ২০০৪ চনৰ জুলাই মাহৰ

ঔপেক্ষিত বান্ধা সন্ধানৰ প্ৰতি শিক্ষাক আৰ্হিক সংবেদনশীল
 বাৰি গাৰি জোলাৰ বাবে বিদ্যালয়ত এনে শিক্ষণ নান্নপেট
 তথা নিম্নশ্ৰেণীয়া উপস্থিতিৰ পৰিগ্ৰহণ বৃদ্ধি কৰাৰ লক্ষ্যে
 কপ্তুৰা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় আঁচনিৰ ক্ষেত্ৰত কাৰ্য্যকৰণ
 লোভত মিছমাৰা শ্ৰেণীৰ বাবে লোভত চৰকাৰে প্ৰদান
 আৰু পৰিচালনা আৰাজিক ছোৱালী স্নায়ুগিক বিদ্যালয়।

এই আঁচনিখনে লোভত মিছমাৰা শ্ৰেণীৰ
 ছোৱালীসকল মিত্ৰকল নিজৰ ইচ্ছা আৰু চাহিদা মত
 সন্তোষ আৰ্হিক প্ৰদানৰ বাবে আৰু বিভিন্ন সন্ধানৰ
 বাবে শিক্ষা লাভৰ পৰা আতৰত থাকে সেই ছোৱালী
 সকলক শিক্ষা প্ৰদান কৰি তেওঁলোকক আত্মনিৰ্ভৰশীল
 কৰাই ইয়াৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য। এই আঁচনিমে ছোৱালীসকলক
 মাৰ্চিপুস্তিক শিক্ষা প্ৰদান কৰাৰ উপৰিও বৃত্তিভূলক শিক্ষা
 প্ৰদান কৰি ছোৱালীসকলক আত্মনিৰ্ভৰশীল কৰি নিজৰ
 জীৱন নিম্ন হৰলে শিক্ষায়। কে.জি. বি.ডি. আৰাজিক
 বিদ্যালয়সমূহত এন.জি.জি, ফাৰ্ভত আৰু গাৰিত আদি
 আদ কাৰ্য্যকৰণ সন্ধানৰ ওপৰতো গুৰুত্ব আৰোপ কৰা হয়।

শিক্ষাৰ গুণ আৰু পৰিগ্ৰহণ দুয়োটা
 দিক্ষেপেই বিকাশ সাধন কৰি তুলিবলৈ হলে স্কুলৰ বৈময়িক
 অবস্থা উন্নত মানৰ কৰি জোলাওঁ আৰু প্ৰচেষ্টাশীল।
 শিক্ষাৰ উন্নত বৈময়িক অবস্থাই এদৰে হাত ছাৰী
 সকলক শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে প্ৰচেষ্টাশীল উৎসাহ
 উদ্দীপনা আৰু প্ৰদান মোগাব পাৰে। শিক্ষাৰ্থীসকলক

শিক্ষাৰ বাবে স্কুলৰ বৈময়িক অৱস্থা এক জাতি সুকল্মস
 চৰ্ত বিৰোধী । ইয়াৰ অৰিহনে শিক্ষাৰ্থীৰ শিক্ষা গ্ৰহণ
 কাম প্ৰানহীন এক মন্দ্ৰচালিত ক্ৰিয়াত পৰিণত হব
 এখন শিক্ষানুষ্ঠানৰ কৈশিক জ্ঞানদণ্ড অনুষ্ঠানটিৰ ঘৰ-
 দুৱাৰে প্ৰতিবন্ধিত বৰষে । সুস্থ দেহতে সুস্থ মনৰ স্বাৰ্থ
 হয়, শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰতো ই প্ৰমোদ্য । এটা আত্ম-বহল,
 কামক্ৰম দেহনিমাৰ মনস্বত ঘৰতৰে ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ
 জ্ঞানগিক ক্ৰিয়া-কলাপ আৰু শিক্ষা প্ৰক্ৰিয়া সুকলমে
 চলিব পাৰে । সেয়েহে শিক্ষাৰ জ্ঞানদণ্ড উন্নত কাৰি
 তুলিবলৈ হলে উন্নত বৈময়িক অৱস্থাৰ ওপৰত সুকল্ম
 দিৰ লাগে । স্কুলৰ উন্নত বৈময়িক অৱস্থাই ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ
 মনত এক সুস্থ স্থিতিৰাচক সনোদেৰ আৰু দৃষ্টিংগি
 গঠন কাৰি তুলিবলৈ এনে সনোদেৰে তেওঁলোকৰ বিভিন্ন
 জ্ঞানাত্মিক পাৰিবেক্ষণত সুস্থ সনোদেৰে সনোদেৰ কাৰি
 তুলিব পাৰে । শিক্ষাৰ সোণেদি শিক্ষাৰ্থীৰ জকলৰ
 চাৰিত্ৰ গঠনৰ কৰ্মা কোৰা হয় । এই চাৰিত্ৰ গঠন
 কাম্য বাস্তব ক্ষেত্ৰতো স্কুলৰ বৈময়িক পাৰিবেক্ষণ এতিয়া
 গঢ় দি তুলিব পাৰে । উন্নত পাৰিবেক্ষণত শিক্ষাৰ্থী সুস্থ
 আৰু গঠনাত্মক প্ৰৱৃতি সঙ্কল্প অনুকূলনৰ সুবিধা পায় ।
 এইদৰে গঠনাত্মক ক্ৰিয়া আচৰন সঙ্কল্পৰ সু-সংগঠনেই
 শিক্ষাৰ্থীৰ চাৰিত্ৰ গঠন কাৰি হ'ব পাৰে ।

সে বিৰোধীক উচ্চ শ্ৰাৱণিক পৰ্যায়ত লৰাৰ তুলনাত
 শ্ৰাৱণিক পৰ্যায়ত ছোৱালীৰ শ্ৰাৱণিক ক্ষেত্ৰত মৰ্মেৰ

ব্যবহৃত আছে । কে. জি. বি. টি. ব উদ্দেশ্য হৈছে
 প্ৰত্যেক নিৰ্দ্ধিত কাৰ্য আৰু উচ্চ প্ৰাথমিক সমান্তৰ
 আৰ্জিক বিদ্যালয় স্থাপন কাৰ্য স্বত্বাভাৱে ব্যক্তিগত হোৱা
 ছোৱালী সকলক যুগ্মত শিক্ষা প্ৰদান কাৰ্য ।

1.02 DESCRIPTION OF THE STUDY AREA

(অধ্যয়ন ক্ষেত্রৰ বিৱৰণ)

বুৰুৰী লোৰতৰ আজলৰ ৰাজ্যৰ এখন সুৰানি
 চহৰ, আৰু বুৰুৰী জিলাৰ মুখ্য কাৰ্যালয়। ঐতিহাসিক
 আশ্রমৰে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ পাৰৰ এখন সুৰানি চহৰ।
 ২৮৮৩ চনত ব্ৰিটিছ কাৰ্যনৰ অধীনত এই চহৰখন
 স্তম্ভে পৌৰসভাৰ ব'ৰ্ড হিচাপে সংবিধানত হৈছিল।
 ই আজলৰ ৰাজ্যিক ৰাজধানী নিছপুৰৰ পৰা প্ৰায়
 ২৭৭.৪ কিলোমিটাৰ (১৭২ মাইল) পশ্চিমে অবস্থিত।

বুৰুৰী পূব দ্ৰাঘিমাংক ৮৯.৩ ডিগ্ৰী
 আৰু উত্তৰ অক্ষাংকত ২৬.২ ডিগ্ৰী আৰু সমুদ্ৰ পৃষ্ঠৰ
 পৰা প্ৰায় ৩৪ মিটাৰ বা ২১০ ফুট উচ্চতাত অৱস্থিত।
 তিনিওফালে নদীৰে আৱৃত পূৰ্বৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী, সি
 ৰাজিনা সকলৰ বাবে দুখৰ লগতে আনন্দৰ বিষয়।
 তিনিওফালে নদীৰে আৱৃত বাবে ইয়াক নদীৰ ঘাট
 বোলা হয়।

বুৰুৰী জিলা লোৰত ৰাজ্যৰ এখন
 প্ৰশাসনিক জিলা। জিলা সদৰ বুৰুৰী জিলাত
 অবস্থিত। সি গুৱাহাটীৰ পৰা ২৭০ কিলোমিটাৰ
 দূৰত্বত অবস্থিত। এইখন আছিল পূৰ্বৰ অতিবৃষ্টি

গোবালপাৰা জিলাৰ মুখ্য কাৰ্যালয় মিথন ২০১৬ চনত
 বৃষ্টি চৰকাৰে সূৰি কাৰ্যকৰণ কৰিছিল। ২০১৭-১৮ চনত গোবালপাৰা
 জিলাক বিচ্ছেদ কৰা হৈছিল আৰু বুৰুগী হৈছে অনঙ্গ
 বঙ্গ মুহল মান সংখ্যাগৰিষ্ঠ জিলাৰ হিচাপত এখন।
 ২০১৬ চনত বুৰুগী পুনৰ দক্ষিণ ছালপাৰা মানকাচৰ
 জিলাৰ পৰা বিচ্ছেদ হৈছিল।

এই চাৰ্ভিছন ক্ষিদ্ৰ শ্ৰুত্বৰ দলদল
 চাহাব বা ভাৰা চাহাবৰ বাবে বিখ্যাত। সিহঁতে প্ৰথম
 ক্ষিদ্ৰ শ্ৰুত্ব নানকৰ প্ৰথম স্মৃতিত নিৰ্দ্ধাৰণ কৰা হৈছিল।
 নেতৰি বুৰুগী ঘাটৰ বাবেও এই চাৰ্ভিছন প্ৰসিদ্ধ।

বুৰুগী জিলাৰ গড় সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৩৮.
 ৩৪%। অনঙ্গৰ বুৰুগী জিলাৰ পুৰুষৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ
 ৫৩.২০% আৰু মহিলাৰ সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৩৬.৩৩%।
 বুৰুগী জিলাৰ মুঠ সাক্ষৰতাৰ হাৰ ৯২২.৩৪১ জন।

বুৰুগী ভাৰতৰ অনঙ্গৰ অন্যতম জিলা।

২০২৩ চনত বুৰুগী জিলাৰ জনসংখ্যা ২,৭০৯,৪৬৭
 (আনুমানিক হিচাপ অনুসৰি www.censusindia.gov.in
 dec ২০২৩ data)। ভাৰতৰ ২০১১ চনৰ লোকপিয়ল
 অনুসৰি বুৰুগী জিলাৰ জনসংখ্যা ২০১১ চনত ১,৯৪২,
 ২৩৮ জন। মত ৯৯৭, ৮৪৮ জন পুৰুষ আৰু ৯৪৫
 ৪১০ জন মহিলা। ২০২২ চনত বুৰুগীৰ জনসংখ্যা

২.৩৭৩,০২১ জন। মত ৯৯৭,৮৪৮ জন পুরুষ আৰু
 ৯৩৮,৪১০ জন মহিলা। ২০২২ চনত বুৰুৰী জনসংখ্যা
 ২.৩৭৩,০২১ জন মত পুরুষ ৩২৪,৮৯৮ জন আৰু
 মহিলা ২৪৪,৯২১ জন।

বুৰুৰী জিলাত মুঠ ২৭৯,৮৭৩ জন
 ধোতিমক কৃষিৰ উপৰত নিৰ্ভৰশীল। কৃষিৰ উপৰত
 ২৭১.৪৮০ জন পুরুষে ধোতি কৰে আৰু ৮৩৯৩ জন
 মহিলা। আনিক হিচাপে কৃষি হীনত ২০৭,৪২৪ জন কাৰ্য
 কৰে। ইয়াৰ ভিতৰত পুরুষ ৯২,০৩১ জন আৰু ১১৫,৩৯৩
 জন মহিলা আৰু বেছিভাগ মানুহে সৰু সুৰা কান্ধত
 নিয়োজিত হৈ নিজৰ জীৱন নিবাহ কৰে।

বুৰুৰী জিলাখনত মুঠ ৯টা ব্লক আছে
 জিলাখনৰ মুঠ মাটিবৰ্গলি ২,২৭৬ বৰ্গ কিঃ মিঃ। এই
 এই জিলাৰ বঁধান চহৰ আৰু ১,০২৯ খন গাওঁ আছে।
 ২০১১ চনৰ লোকপিয়ল অনুসৰি, বুৰুৰী জিলাৰ ৮২.৩৬
 জনসংখ্যা গাৱঁৰ প্ৰান্তৰ অন্তৰ্ভুক্ত ব্যৱ কৰে। প্ৰান্ত
 অন্তৰ্ভুক্ত বজাৰ ব্যৱস্থা কৰা মুঠ বুৰুৰী জিলাৰ জনসংখ্যা
 ১.৭৪৩,৬৬৭ জন। ইয়াৰে পুরুষৰ সংখ্যা ৭৯৩,৯১৪
 জন আৰু মহিলা ৯৪৯,৭৫৩ জন।

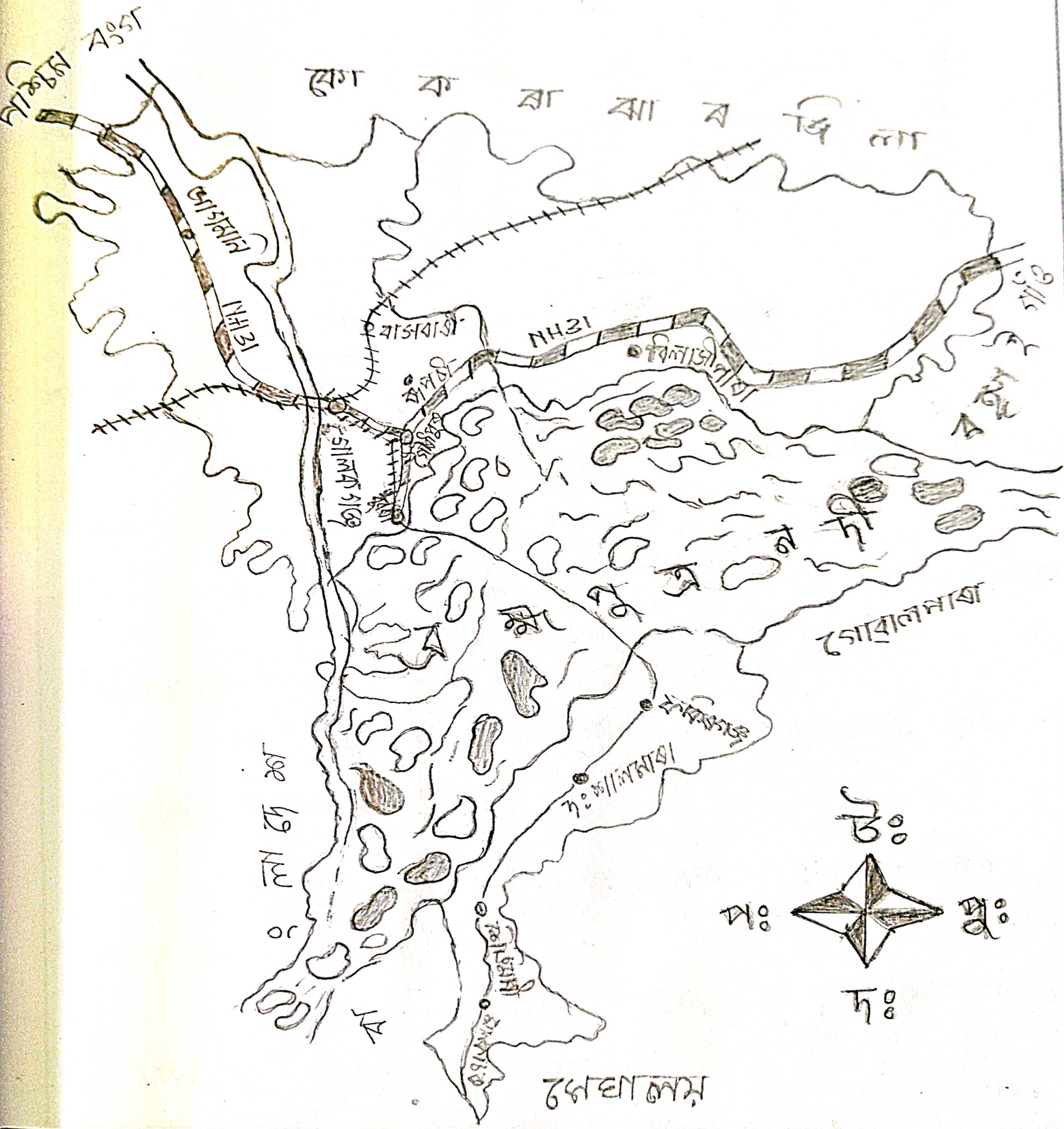

ভাৰতৰ প্ৰাক্তন ভাৰতীয়ৰ ক্ষেত্ৰ হৈছে
 ব্ৰহ্মপুৰ জিলাৰ 'কামৰূপ' কামৰূপ গান্ধী বালিকা
 বিদ্যালয় নামত। ব্ৰহ্মপুৰ জিলাৰ ভাৰতীয় কামৰূপ
 লক্ষ্মী কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় কেইখন হ'ল-

- (i) কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় গোলকগঞ্জত।
- (ii) কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় নামেৰে জালগা।
- (iii) কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় বাপৰী।
- (iv) কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় দেৱিতলা।
- (v) কামৰূপ গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় হুগলিয়াত।

বুধী জিলাৰ (ভাৰত)

1.03 Objective of the study

অধিগমনৰ উদ্দেশ্য

বুৰুগী জিলাৰ অন্তৰ্গত কলুৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বৈমৰ্শিক অৱস্থাৰ অধিগমন কৰাৰেই ইল এই অধিগমনৰ মূল উদ্দেশ্য । এই অধিগমনৰ মূল উদ্দেশ্যবোৰ তলত আলোচনা কৰা হ'ল —

- (i) কে. জি. বি. ছি স্কুলৰ ঘৰ চুৱাৰ, আচৰাৰ মল আদি সঙ্ক্ৰমণ অধিগমন কৰা ।
- (ii) স্কুলৰ মুখিৰেৰাল সুবিধাৰ বিস্মে অধিগমন কৰা ।
- (iii) স্কুলত মকা দুৰ্গ - স্মাৰ্য সঙ্কুলিবোৰৰ বিস্মে অধিগমন কৰা ।
- (iv) কে. জি. বি. ছি স্কুলবোৰত অন্যান্য সৌচাগত সঙ্ক্ৰমণ অধিগমন কৰা ।
- (v) কে. জি. বি. ছি স্কুলবোৰত খেল সমাৰ সঙ্ক্ৰমণ অধিগমন কৰা ।
- (vi) কে. জি. বি. ছি স্কুলবোৰত সাতমত ব্যৱস্থা সঙ্ক্ৰমণ অধিগমন কৰা ।

(vii) কে. জি. বি. টি স্কুল বোম্বত জেনী কোটা
 আৰু প্ৰধান কিলচকাৰ প্ৰথম কোটা সন্দৰ্ভে অৰিঅন
 কৰা ।

(viii) কে. জি. বি. টি স্কুল বোম্বত নিম্নতমতে
 সুবিধাৰ আদ্য দিয়া হয় নে নহয় তাক অৰিঅন কৰা

(ix) ছাত্ৰী সকলক থাকিবলৈ দিয়া ঘৰসমূহ
 পাৰিষ্কাৰ পাৰিষ্কাৰ হয় নে নহয় তাক অৰিঅন কৰা ।

(x) কে. জি. বি. টি স্কুল বোম্বত অন্য অন্যান্য
 জা- সুবিধাৰেৰে বিস্ময়ে অৰিঅন কৰা ।

1.04 The Hypothesis (পূর্বানুমান)

পূর্বানুমান হৈছে এটা বিবনা বা বিৱৰণ।
মিলে অধ্যয়ীণেৰে যা ক্ষণেকীয়া বেৰে সঁচা বুলি
বিবি লোকা হয়। পূর্বানুমানিক বিবনা জাৰিশনে
গবেষণা লক্ষ্যবিহীন পৰ্য্যবেক্ষণ হৈ পৰে। গতিকে
মিবোৰ পূৰ্ব বিবনা, কল্পনা আদিৰে প্ৰেৰণ গবেষণা
বা গবেষণা কামত নিয়ন্ত্ৰিত তথ্যবিহিনেৰে আগবঢ়াই
নিমে। জেই বিবনাবোৰৰ সন্দৰ্ভে গবেষণাৰ পূৰ্ব-
পূৰ্বানুমান বিবনা বুলি কোবা হয়।

প্ৰস্তাৱিত গবেষণাৰ বাবে গবেষণকে

কিছুমানিক পূর্বানুমানিক বিবনা বা প্ৰস্তাৱ গঠন কৰিছে।
জেই সঙ্গত হল —

(a) কে. জি. বি. টি স্কুলবোৰত স্কুল

গৃহবোৰ উন্নত জ্ঞানৰ নথয়।

(b) কে. জি. বি. টি স্কুলবিলাকত

পৰ্য্যাপ্ত পাৰিভাষনে আঁচবাৰ পৰ্য্যবেক্ষণ সংশ্লিষ্ট কাম।

(c) কে. জি. বি. টি স্কুলবোৰত পৰ্য্যাপ্ত

পাৰিভ্ৰমণে দুৰ্গত - ক্ৰমত - জৰ্জৰিতৰ জৰ্জৰিত্য বসন্ত ।

(৬) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত খেল
সম্ভাৰৰ সু - ব্যৱস্থাৰ অধাৰ ।

(৭) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত অনানুসংগ
কৌশলৰ পৰামৰ্শ দিবৰ নহয় ।

(৮) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত জিৰ্জৰিত
অনুসংগে জিৰ্জৰিতৰ জৰ্জৰিত্য বসন্ত ।

(৯) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত সুশিক্ষিতৰ
সু - ব্যৱস্থাৰ অধাৰ ।

(১০) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত আৱৰ্জিত
কৌশলৰ অধাৰ ।

(১১) কে. জি. বি. তি. ডি. ডুলবোৰত সুশিক্ষিতৰ
প্ৰাৰ্থনাৰ অধাৰ ।

1.05 Delimitation of the study

অভিযানৰ সীমাবদ্ধতা

বিষয় বা অভিযানৰ সীমাবদ্ধতা বুলিলে সাধাৰণতে প্ৰস্তুতৰিত বিষয়টোৰ বাবে কোনেবুৱা বৰণৰ সীমা বান্ধি দিয়া হৈছে সেইটোক বুজায়। সন্মতৰ নীতিৰ বাবে গৱেষণা কামত সকলো বিষয় বিষয়টোৰে সন্মত লোৱা সম্ভৱ নহয়। সেয়েহে গৱেষণা কামত কিছু কিছু ক্ষেত্ৰত সীমাবদ্ধতা কৰি লোৱা হয়।

প্ৰস্তুতৰিত গৱেষণাত গৱেষকে অভিযানটোৰ

কিছু ক্ষেত্ৰত সীমাবদ্ধতা অৱলম্বন কৰিছে, সেই সমূহ তলত দিয়া হ'ল —

- (i) এই অভিযান বোৱল ব্ৰিহস্পতি জিলাৰ সীমাত সীমাবদ্ধ।
- (ii) এই অভিযান বাদুৰা নামী বালিকা বিদ্যালয়ৰ সীমাত সীমাবদ্ধ।
- (iii) এই অভিযান কে. জি. বি. ডি. স্কুলৰ বৈশিষ্ট্য অৱস্থাৰ সীমাত সীমাবদ্ধ।
- (iv) নিৰ্বাচিত কাৰা কে. জি. বি. ডি. স্কুল কেইখনতহে এই অভিযান সীমাবদ্ধ।

CHAPTER-2

2. Review of the related literature
(বিষয়বস্তু সৈতে সংগতি থকা জ্ঞানিত্য পুনৰীক্ষণ)

2.01 Meaning of the review of related literature
(বিষয়বস্তু সৈতে সংগতি থকা জ্ঞানিত্য পুনৰীক্ষণৰ অৰ্থ)

কোনো এটা গৱেষণা বা অধ্যয়নৰ
সমস্যা নিৰ্বাচন, উদ্দেশ্য নিৰ্বাচন আৰু প্ৰকল্প
নিৰ্দ্ধাৰণৰ বাবে জ্ঞানিত্য পুনৰীক্ষণ হ'ল মূল
তথ্যসমূহ। মূলতঃ গৱেষক সকলে গৱেষনাৰ
বাৰে হাতত লোৱা বিষয়বস্তু সমস্যাৰ লগত সম্বন্ধ
থকা জ্ঞানিত্য অধ্যয়নকে বিষয়বস্তু লগত সংগতি
থকা জ্ঞানিত্য পুনৰীক্ষণ বুলি কোৱা হয়।
এই ধৰণৰ জ্ঞানিত্য অধ্যয়ন গৱেষকে হাতত লোৱা
গৱেষনাৰ বাবে তথ্য আহৰণ কৰাত সহায় কৰে।

বিভিন্ন সূত্ৰৰ দ্বাৰা 'Review
of the related literature' ৰ বিভিন্ন সংজ্ঞা
দিয়া হৈছে তাৰে দুটা মান তলত উল্লেখ কৰা
হ'ল —

Thom. W. Best ^৪ ^৪ (1980) "A brief summary of previous researches and the writing of recognized experts provide evidence that the researcher is familiar with what is already known and with what is still unknown and untested. Since effective research must be based upon past knowledge, this step helps to eliminate the duplicated of what has been and provides useful hypothesis and helpful suggestion for significant investigation."

J. B. Chalmers (1985) refers to the review of related literatures and important part of the scientific approach carried out in all areas of scientific research whether in the physical natural or social science.

অতিকে গবেষণে জনসংখ্যা বা গবেষণার বিষয়বস্তুর লক্ষণ জনসংখ্যার সাংখ্যিক বৈশিষ্ট্য কৰা গবেষণাৰ বাবে বাঞ্ছনীয় ।

2.02. Importance of review of related literature

(বিস্ময়ৰ জৈতে সংগতি থকা জাহিত্য অধ্যয়নৰ
প্ৰয়োজনীয়তা)

বিস্ময়ৰ জৈতে সংগতি থকা জাহিত্যৰ পুনৰীক্ষন-কাৰাটো প্ৰত্যেকজন গৱেষকৰ এক-প্ৰয়োজনীয় পদক্ষেপ। কাৰন গৱেষকে বা প্ৰকল্প-কাৰতানে প্ৰকল্প-কাম কাৰিবলৈ লোৱা বিস্ময়টোৰ জৈতে সংগতি থকা আন বিস্ময়ৰ ওপৰত পূৰ্বতে কোনো গৱেষকে বা প্ৰকল্প-কাৰতাই কেনেদৰে গৱেষনা কৰিছে, তেওঁ কি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছে, গৱেষনাৰ ফলাফল কি পাইছে সেই বিস্ময়ে জানিলে প্ৰকল্প-কাৰতানক প্ৰকল্প-কামত আশংকাটি মোৰাত মুম্বৰ্জ সহায় কৰিব। গতিকে প্ৰকল্প-কামত বিস্ময়ৰ জৈতে সংগতি-থকা জাহিত্যৰ অধ্যয়ন আতকৈ প্ৰয়োজন। প্ৰকল্প-কামত বিস্ময়ৰ জৈতে সংগতি থকা জাহিত্যৰ পুনৰীক্ষনৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিস্ময়ে তলত সংক্ষেপে উল্লেখ কৰা হ'ল —

(a) বিস্ময়ৰ জৈতে সংগতি-থকা জাহিত্যৰ পুনৰীক্ষন প্ৰত্যেকজন প্ৰকল্প-কাৰৰ বাবে প্ৰয়োজনীয়

কাৰণ ই তেওঁক আধুনিক বিদ্যা বিবনাৰ ক্ষেত্ৰত
 জনসাধাৰণক অধিক তথ্য সাংগ্ৰহ কৰাত সহায় কৰে।

(b) জাতিত্বৰ পুনৰীক্ষণত প্ৰকল্পকাৰ্তাজনক
 তেওঁৰ জাতিত্বৰ বিষয়ে বা তেওঁৰ জনজন্মৰ লগত জড়িত
 আন কাৰ্য্য বিচিত্ৰ গৱেষণা বা প্ৰকল্পৰ বিষয়ে
 নিৰ্ভুল তথ্যৰ সন্ধান কৰিব।

(c) কোনো গৱেষণা বা প্ৰকল্প কাৰ্য্যৰ
 মাৰ্গকল্পনা আৰু মাৰ্গচালনা কাৰিকৰিত এই দ্ৰুত
 প্ৰয়োজনীয়।

(d) জাতিত্বৰ পুনৰীক্ষণত গৱেষণা বা
 প্ৰকল্প জৰিয়তৰ দৰা মোৰা তথ্যৰ অনুবাদ
 নকল কৰাটো মাৰ্গশাৰ কাৰিকৰ মাৰে।

(e) জাতিত্বৰ পুনৰীক্ষণত বিচিত্ৰ জনজন্মৰ
 বাবে উদ্ভেদৰ সন্ধান কৰিব।

(f) জাতিত্বৰ পুনৰীক্ষণত প্ৰকল্পকাৰ্তাজনক
 প্ৰয়োজন অনুসৰি সুবানুমানিক বিবনা গঠন
 কৰাত সহায় কৰাৰ উপৰিও ইয়াৰ নিয়মিত বাস্তৱ

দিব পাৰে ।

সৰ্বক্ৰমেণে এইদৰে কব পাৰি যে এই
 পুৰণোৱে অকাল কামতে পৰ্ব্ব আদৰ্শক হিচাপে
 বগল কৰে ।

২.০৩ Objectives of review of related literature
 (বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্য পুনৰীক্ষণৰ
 উদ্দেশ্য)

বিষয়ৰ সৈতে সংগতি থকা সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ সন্মত ব্যাসী আৰু পৰিকল্পনৰ কাৰণ কিন্তু গবেষণা প্ৰেচৰ অস্তিত্ব গঢ় দি তোলাত ই অতি ফলদায়ক। গবেষণা প্ৰেছ সাহিত্যৰ পুনৰীক্ষণ কাৰ্য্যক্ৰমে বিভিন্ন উদ্দেশ্যৰ লগত জড়িত। তাৰে কেইটামান বিবেচন উদ্দেশ্য হ'ল -

(a) প্ৰকল্প কৰ্তাৰ জনক বা গবেষণাৰ সুশিক্ষিত, তথুগত আৰু বাসায়গত উত্তম প্ৰদান কৰা

(b) প্ৰকল্প কৰ্তাৰ জনক পূৰ্বানুমানিক বাৰনাবোৰ নিৰ্ময় কৰাত সহায় কৰে।

(c) নিজ প্ৰকল্প বাসৰ লগত আনৰ প্ৰকল্প কাৰ্য্যৰ তুলনামূলক অধ্যয়নত সহায় কৰে।

(d) জাহ্নিত্যৰ পুনৰীক্ষণৰ প্ৰবিন উদ্দেশ্য
 হৈছে গবেষণাৰ বিষয়টোৰ বাবে প্ৰসোজনীয়
 উত্তৰ প্ৰদান কৰা ।

(e) বিষয়ৰ লগত জংগতি থকা জাহ্নিত্য
 আৰু বিভিন্ন পাৰিষ্কাৰিতৰ ব্যাখ্যা প্ৰদান কৰা ।

উপৰোক্ত বিবেচনাৰ পৰা টো কৰা
 সুস্পষ্টভাৱে পাৰিষ্কাৰ হৈ পৰিছে যে বিষয়ৰ জৈতে
 জংগতি থকা জাহ্নিত্যৰ পুনৰীক্ষণে প্ৰকল্পকাৰ্তা
 জনক প্ৰকল্পৰ বাবে উপযুক্ত উত্তৰ প্ৰদান কৰে

2.04 Review of Related literature of
analysis of the previous research
(পূৰ্ব গৱেষণাৰ বিশ্লেষণ)

“কাদ্ধুৰা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ
বিশ্ৰামিক আবেদা” এই অধ্যয়নটোৰ লগত জড়িত
পূৰ্ব গৱেষণাৰ বিশ্লেষণ আৰু পৰামৰ্শ আদি শুক্ৰ
পূৰ্ণ। এনেকুৱা অধ্যয়নে প্ৰস্তুতিত গৱেষণাবলক
বিশ্ৰামিকৰ উদ্দেশ্য সমূহ নিৰ্মিত সহায় কৰে। প্ৰস্তুতি
অধ্যয়নৰ লগত সঙ্গৰ মৰা গৱেষণা কাৰ্য্য আদি
জীৱিত। গতিকে এই অধ্যয়নটোৰ লগত সঙ্গৰ
মৰা জীৱিত গৱেষণা কাৰ্য্যৰ বিষয়ে তলত
মোলোচনা কৰা হ'ল —

আগৰাল, ই. (২০১৭) জনজাতীয়

আৰু জনজাতীয় কো. জি. বি. টি. ৰ ছোৱালীৰ
শৈক্ষিক আবেদাৰ অধ্যয়ন দুটীয়া গড়ৰ অন্যান্য
বিদ্যালয়ৰ ছোৱালী। আন্তঃ জাতীয় প্ৰমোগ সনোবিত
জাৰ্নেল ৭ (৩) ৫৩-৫৭

সাপ্তাহিক উচ্চ. ই. আৰু নাটিক', বি.
(২০০২) সংস্থিত / অনুষ্ঠিত প্রতি শিক্ষক
মনোহর আনন্দ - ইন্ডোপীম বিকাশ প্রমোজনীয়
শিক্ষার জার্নেল ১৭ (২) ২২৯-১৪৭।

শি. এ. শি (২০১২) ছোবালী
উদ্বৃত্ত কে. ডি. বি. টি প্রচার শিক্ষা আৰু
বিবি বধা www.gujarat.education.gov.in
im ব আৰু পোৱা গৈছে। 1.13... imp...
6.12.15 আৰু আৱৰণ কৰা হয়।

প্ৰশ্ন, এন, ৪ পৰিচালক, জে. কে
(২০১২) অনুষ্ঠিত জাতি আৰু অনুষ্ঠিত
জনজাতি শিক্ষা কেন্দ্ৰে প্ৰশ্নাত্মক শিক্ষা: এখন
আজ্ঞান বিদ্যালয়ৰ বোৰু কাঠি। 'বেটেনশ্ব'
জার্নেল অব এডুকেশ্বনেল কাঠি 1 (1). 23-32

শেৰত চৰকাৰ (২০১৩) কো. জি. বি.
টি মূল্যায়ন কাঠী প্ৰতিবেদন এছ এছ এ
আৰু পোৱা গৈছে। ssa.mic.in | ... হুৰাণ্ড;

২০ অং কোর্সিত % ২০ বাৰ্ষীম 16 / 5 . 2013
 তাৰিখে মোক নিছে ।

কা মি . ৪ মাৰ্ভী , মি (২০১৫) তেও
 জাব'জনীন প্ৰামাণিক কিক্সৰ ওপৰত অগ্ৰগতি
 হুল্যামন ।

উপ অঞ্চালক মাৰ্ভিক্সনা (২০১২)
 জাব'জনীন মাৰ্ভিক্সন প্ৰতিবেদন ৪ দৰা আহৰন
 কৰা হৈছে । Jkemonitoring.mic.in/
 PVR% ২০০৪% ২০৫

নিতিমোম (২০১৫) বাণ্ডুৰবা মাৰ্ভী
 বালিকা বিদ্যালয় তেও চৰকাৰৰ ওপৰত
 হুল্যাম অৰ্ভামন , নতুন... দিল্লী ।

বৰুৱা , মোৰ (২০১৩) বৰ্ভিত
 জামাজিক মোৰ ছোবালী কিক্সৰ বিক্সম
 উল্লাখেৰে জিনিচুকীয়া জিলাৰ জাব'জনীনে
 কে. জি. বি. টি জাব'জনীনে কেও অৰ্ভামন

ক্রমিক ১। অর্থাৎ 'এ' গ্রন্থ আৰু জাৰ্নেল
অফ ক্লিনিক্যাল গবেষণা জ্যৈষ্ঠ ১৯৬৬

গৰ্ভে গ্রন্থ (২০১৫) জৰ্ভাক্লিনিক্যাল-অৱিজ্ঞানৰ
অধীনত স্বাক্ষৰিত কে. ডি. বি. ডি. ৰ হুল্যাম্বল
অনুসন্ধান (উৰ্বৰো ডিচাৰ্জেন) অনুসন্ধান
কৃষ্ণি বিজ্ঞানবিদ্যালয় অনুসন্ধান।

স্বাক্ষৰিত জেড (২০১৪) প্ৰবোধিনীঃ
অৱিজ্ঞান জৰ্নেলৰ বিদ্যালয়। অৰ্থনৈতিক আৰু
জ্যৈষ্ঠিক ৫৭ (১৬), ৫৫-৫১।

CHAPTER 3

3.01 Methodology (পদ্ধতি)

মুদ্রিত অধ্যয়নৰ্থে ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ কেৱলৈকৈ
অধ্যয়ন পদ্ধতি হাতত লোৱা হয়। প্ৰকল্প অধ্যয়ন
কাৰ্যৰ বাবে অসম ৰাজ্যৰ ব্ৰিষ্টি জিলাৰ অন্তৰ্গত
কদ্দুৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ত গৈ জৰীপ
পদ্ধতিৰ জাৰীমত তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই
কদ্দুৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বৈশেষিক আৰু
সংগ্ৰহ চিনাক্তকৰণ কৰাৰ বাবে চৰ্চা কৰা হয়। ইয়াৰ
বাৰে ব্ৰিষ্টি জিলাৰ নিম্নোক্ত ব্যক্তি সকলক তথ্য
সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবে সাক্ষাৎ কৰা হয়।

সেউলোক হ'ল -

- (i) স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষক
- (ii) স্কুলৰ সহকাৰী শিক্ষক
- (iii) স্কুল বাৰ্ত্তমক
- (iv) ছাত্ৰী
- (v) আবেশক

বুৰুৰী জিলাৰ অন্তৰ্গত 'কপ্তুৰবা গান্ধী-
 বালিকা বিদ্যালয়'ৰ বৈময়িক অৱস্থা জানিবৰ বাবে
 অধ্যক্ষকাৰীয়ে স্নিজেই স্কুল কেইখনলৈ গৈছিল।
 বুৰুৰী জিলাৰ অন্তৰ্গত বহুকেইখন বিদ্যালয় আছে।
 এই কপ্তুৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বৈময়িক অৱস্থা
 স্নিজে চিনাক্তকৰণ কাৰ্য তথ্য সংগ্ৰহ কাৰ্যলৈ নতুন
 পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। বুৰুৰী জিলাৰ কপ্তুৰবা
 গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় স্নিজেৰ পাঁচখন (৫) কপ্তুৰবা
 গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় নতুনা স্থিতিত তথ্য সংগ্ৰহ
 কাৰ্যলৈ নিৰ্বাচন কৰা হয়।

3.02 Tools used for data collection (তথ্য সংগ্ৰহৰ সঁজুলি)

প্ৰাপ্তাবিত বিষয়ৰ আবহাৱকীয় তথ্য সংগ্ৰহ কাৰিবলৈ কিছুমান ঔপমোগী সঁজুলি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যেন্তিবোৰ চমু আচোৱ তলত দিয়া ৰিণৰ-

1. প্ৰশ্নতালিকা (Questionnaires) :-

বিভিন্ন ব্যক্তিব মৰা তথ্য সংগ্ৰহ কাৰিবলৈ প্ৰখন গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰশ্নতালিকা প্ৰস্তুত কৰা হয়। কপ্তৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বিভিন্ন তথ্য সংগ্ৰহ কাৰিবলৈ প্ৰেই প্ৰশ্নতালিকাখন প্ৰস্তুত কৰা হয়। তালিকা খনত কপ্তৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বৈশ্বিক অৱস্থা সন্ধানকীয় কিছুমান তথ্য সন্ধানত প্ৰশ্ন সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে। তালিকা খনত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা প্ৰবিন তথ্যবোৰ হ'ল —

- (i) কপ্তৰবা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ জাৰিণ তথ্য
- (ii) ছাত্ৰীৰ নান্ধেতিৰ তথ্য।
- (iii) বিদ্যালয়ৰ জা - সঁজুলিৰ তথ্য।
- (iv) ছাত্ৰী সকলে মকাৰ কৰা অৱস্থা আৰু প্ৰোবাদনী

স্বাক্ষরকীয় তথ্য ।

(v) অন্যান্য জা - সুবিধাৰ তথ্য ।

২. Observation (নিৰীক্ষণ)

সুপ্তাবিত গবেষণাৰ তথ্য সংগ্ৰহৰ ক্ষেত্ৰত নিৰীক্ষণ পদ্ধতি হৈছে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অধিকাৰ । ক্ষেত্ৰ অধ্যয়নৰ জৰিয়তে বৈশ্বিক অৱস্থাৰ বিষয়ে জানিবলৈ উক্ত স্থল কোইখনলৈ গৈ স্থলৰ জা - সজুলি, স্থানিকোণ, প্ৰাথমিক, মাতামত ব্যৱস্থা, স্কেনীকোণ, আচৰাৰ পত্ৰ, অন্যান্য সৌচাগাৰ, শিক্ষক - শিক্ষাৰ্থী আৰু শিক্ষাৰ্থীৰ মাজত অনুমিত, বৈশ্বিক অৱস্থা, খেল মাঠ, স্থল ইতিহাস, পূৰ্বিকৰ হোজনে, জহ-মাৰ্চিকটিক ব্যৱস্থা ইত্যাদি হোজনে জৰিয়তে দিয়া হয় নে নহয় আদি সম্বন্ধে কাৰি তাৰ পৰা প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয় ।

3. Interview (সাক্ষাৎ কৰা)

সুপ্তাবিত বিষয় অধ্যয়ন কাৰি আবক্ষ্যকীয় তথ্য অধ্যয়ন কৰি সাক্ষাৎ কৰা

ব্যৱস্থা কৰা হয়। প্ৰস্তুত কৰাৰ সময়ত
 সংগ্ৰহৰ বাবে কাম্বুৰ বা গাৰ্ভী বালিকা বিদ্যালয়
 বোৰৰ প্ৰধান শিক্ষক সকলৰ ওচৰত চৰ্চা হয়
 আৰু লগতে ছাত্ৰ ছাত্ৰী আৰু শুল্কৰ আন আন
 শিক্ষক সকলৰ সাক্ষাৎকাৰ কৰা হয়। তাৰোপৰি
 ছাত্ৰীৰ আন্তঃস্কুল সাক্ষাৎকাৰ গবেষণাৰ সময়
 সংগ্ৰহ কৰা হয়।

অন্য সংগ্ৰহৰ বাবে অধ্যয়নৰ নিৰ্দিষ্ট
 কাম্বুৰ বা গাৰ্ভী বালিকা বিদ্যালয় সংগ্ৰহ প্ৰদান কৰা
 হয় আৰু নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিকালত ব্যক্তিগতভাৱে সাক্ষাৎ
 কাৰী অন্য সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই ক্ষেত্ৰত নিৰ্দিষ্ট
 মোগ্য অন্য সংগ্ৰহ কাৰীকৈ নিৰ্দিষ্ট ব্যক্তিকালত লগত
 সু-সন্মত স্থাপন কৰা হয়। তেওঁলোকে মাতে
 নিৰ্দিষ্টমোগ্য অন্য সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবে উপযুক্ত পৰিষ্কাৰ
 সুবিধা কৰাত সক্ষম প্ৰদান কৰা হয়।

4. স্বামীক্যা অনুসূচি

প্ৰজ্ঞাবলীৰ উপৰিও

প্ৰস্তুত কৰা বিিন্ন বিিন্ন সন্মত আৰু তাৰ
 লগত জড়িত আনুসংগিক অন্য সংগ্ৰহ

এখন আৰু স্নান কৰা কৰি জননীৰ আনুষ্ঠান
 সম্পন্ন কৰা হ'ল। উক্ত আনুষ্ঠানত কলিকতা
 জাৰ্জী বালিকা বিদ্যালয়ৰ বৈয়াক্তিক অধ্যক্ষ জননীৰ
 বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ দিৱস বোৰ আৰু কৰা
 হৈছে। এই বোৰৰ তালিকাত কলিকতা জাৰ্জী
 বালিকা বিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা দুবাৰ জুলাই মাহ
 আদি বিষয়ে, মুম্বাইৰ লাল জুৰিৰ বিষয়ে,
 দুৰ্ভাগ্য জাৰ্জীৰ জুৰিৰ আৰু নে নাই,
 অন্যান্য জাৰ্জীৰ বিষয়ে, খেল লগাৰ বিষয়ে,
 পুৰণি বোৰত মাতামত কৰা আৰু নে নাই, মাৰ্জীৰ
 দিয়া দ্বাৰা জাৰ্জীৰ মাৰ্জীৰ হ'ল নে নহয়?
 আদি জানিবলৈ কৰা হৈছে।

3.03 Sources of data (তথ্যৰ উৎস)

প্ৰাপ্তাবিত গৱেষণাৰ তথ্য মাতি সংগ্ৰহ
প্ৰধানত দুই ধৰণৰ উৎসৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা হয়।

(a) প্ৰাথমিক তথ্য (Primary data)

(b) গৌণ তথ্য (Secondary data)

(a) প্ৰাথমিক তথ্য (Primary data) :- প্ৰাথমিক
তথ্যৰ উৎসত কেৱল অৱ্যাসনৰ দ্বাৰা লাভ কৰা
তথ্য-মাতি, প্ৰশ্ন তালিকা, নিৰীক্ষণৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ
কৰা তথ্য আদিয়েই প্ৰধান। উক্ত গৱেষণাত লাভ
কৰা প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ হ'ল - ফুলদাৰৰ
নিৰ্মাণ ব্যৱস্থাৰ তথ্য, ফুলৰ দুৰ্গন্ধ শ্ৰাব্য জঁজুলি,
পুষ্টিৰোল মাত্ৰাত ব্যৱস্থা, আচৰাৰ পত্ৰ, অণুস্ময়
কোচাগাৰ, ধোবামানীৰ ব্যৱস্থা, ইতিহাসিক, ছাত্ৰী
সকলে থকা ঘৰসংগ্ৰহৰ আৱস্থা, পুৰণিকৰ খাদ্যৰ
ব্যৱস্থা ইত্যাদি। কেৱল অৱ্যাসনৰ সন্মত
বিভিন্ন ব্যক্তিসকলৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি এই
প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহ সংগ্ৰহ কৰা হয়। এই

তথ্য বোৰ হ'ল উক্ত গৱেষনাৰ প্ৰাথমিক তথ্য।

(b) গৌণ তথ্য (Secondary data) :-

প্ৰাথমিক তথ্যৰ উপাধিও গৱেষনা কাৰ্য্য সম্পন্ন কৰাৰ অৰ্থে কিছুমান গৌণ তথ্যৰ উপৰত গুৰুত্ব দিয়া হয়। গৌণ তথ্যৰ উদাহৰণ হ'ল কামৰূপী মহাবিদ্যালয়ৰ বিস্ময়কৰণ আন্দোলনৰ বিষয়ে জননিবলৈ অৰিচালনা কৰা বিল্ডিং গ্ৰেণ্ড, আলোচনী, বাতৰিকাকত আদি অৰিচালনা কৰা হয়। বিস্ময়কৰণৰ সন্দৰ্ভত তথ্য লাভ কৰিবলৈ লোক নিস্ময়ৰ দৰা পোবা তথ্য, ইন্টাৰনেটৰ দৰা পোবা তথ্য আৰু block ৰ কাৰ্য্যালয়ৰ দৰা পোবা তথ্যও সংগ্ৰহ কৰা হয়। তাৰো উপৰি বিভিন্ন বঁটাৰ কিতাপ অৰিচালনা কৰা হয় আৰু এই বিষয়ৰ লগত সম্পৰ্কীয়া বিল্ডিং প্ৰজেক্ট আদিৰ দৰাও তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়, এই তথ্যবোৰ হ'ল উক্ত গৱেষনাৰ গৌণ তথ্য।

CHAPTER 4

4. Analysis and interpretation of the data

(তথ্যৰ ব্যাখ্যা আৰু বিশ্লেষণ)

সুপ্তাৰিত বিষয়ে অধ্যয়নৰ বাবে
 প্ৰধানত প্ৰশ্ন তালিকাৰ তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হৈছে।
 প্ৰশ্ন তালিকাখন বাস্তৱতা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়ৰ
 বৈশ্বিক অৱস্থাৰ বিষয়ে জানিবলৈ সুপ্ত কৰা হৈছে।
 এই বিষয় সংগ্ৰহ হ'ল — জাৰিৰণ তথ্য, নাজ
 জাৰিৰণ, ক্ৰীড়া - ক্ৰীড়ামিত্ৰী আৰু ক্ৰীড়ামিত্ৰী
 অনুপাত, ফুলৰ জা - সঁজুলি, মাতামত, ধোবা
 আৰু অন্যান্য ব্যৱস্থা, অন্যান্য জা - সুবিধা সংগ্ৰহ
 ইত্যাদি কৰা জানিবলৈ কৰা হৈছে।

উক্ত প্ৰশ্নতালিকাৰ জৰিয়তে সংগ্ৰহ
 কৰা তথ্য সংগ্ৰহ বিশ্লেষণৰ কাৰণে তালিকাৰ
 কাৰ হৈছে আৰু সেই তথ্য সংগ্ৰহ তলত দিয়া
 বিনে বিশ্লেষণ কৰিব পৰা যায়।

ছাত্রীৰ নামলিপি/কৰণ

তালিকা নং - ১

ক্রমিক নং	স্কুলৰ নাম	ছাত্রীৰ সংখ্যা
১	কপ্তুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয় গোলকগঞ্জ	১৫০
২	কপ্তুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয় দেৱীতলা	৭০
৩	কপ্তুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয় মহানামা	৭০
৪	কপ্তুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয় বদেচী	১৩৫
৫	নামেৰ আলমা কপ্তুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয়	১৩০

৫৭৫

তালিকা নং - ১ ৰ বিবেচনা : -

তালিকা ৩ আটাইকেইখন

স্কুলতে সৰ্বমুঠ ছাত্ৰীৰ সংখ্যা দেখুওৱা হৈছে।
 কাম্ৰুৰা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় আটাইকেই
 খনতে কেৱল ছোৱালী সকলে বিনামূলীয়া শিক্ষা
 লাভ কৰে। তালিকাখনত সংগ্ৰহ কৰা তথ্য
 সন্মুখৰ দৰা পোষা গৈছে যে কাম্ৰুৰা গান্ধী
 বালিকা বিদ্যালয় গোলকগঞ্জৰ ছাত্ৰীৰ সংখ্যা
 আটাইতকৈ বেছি ১৫০ জনী আৰু কাম্ৰুৰা
 গান্ধী বালিকা বিদ্যালয় মহানন্দাৰ ছাত্ৰীৰ
 সংখ্যা আটাইতকৈ কম ৭৫ জনী ছোৱালী।

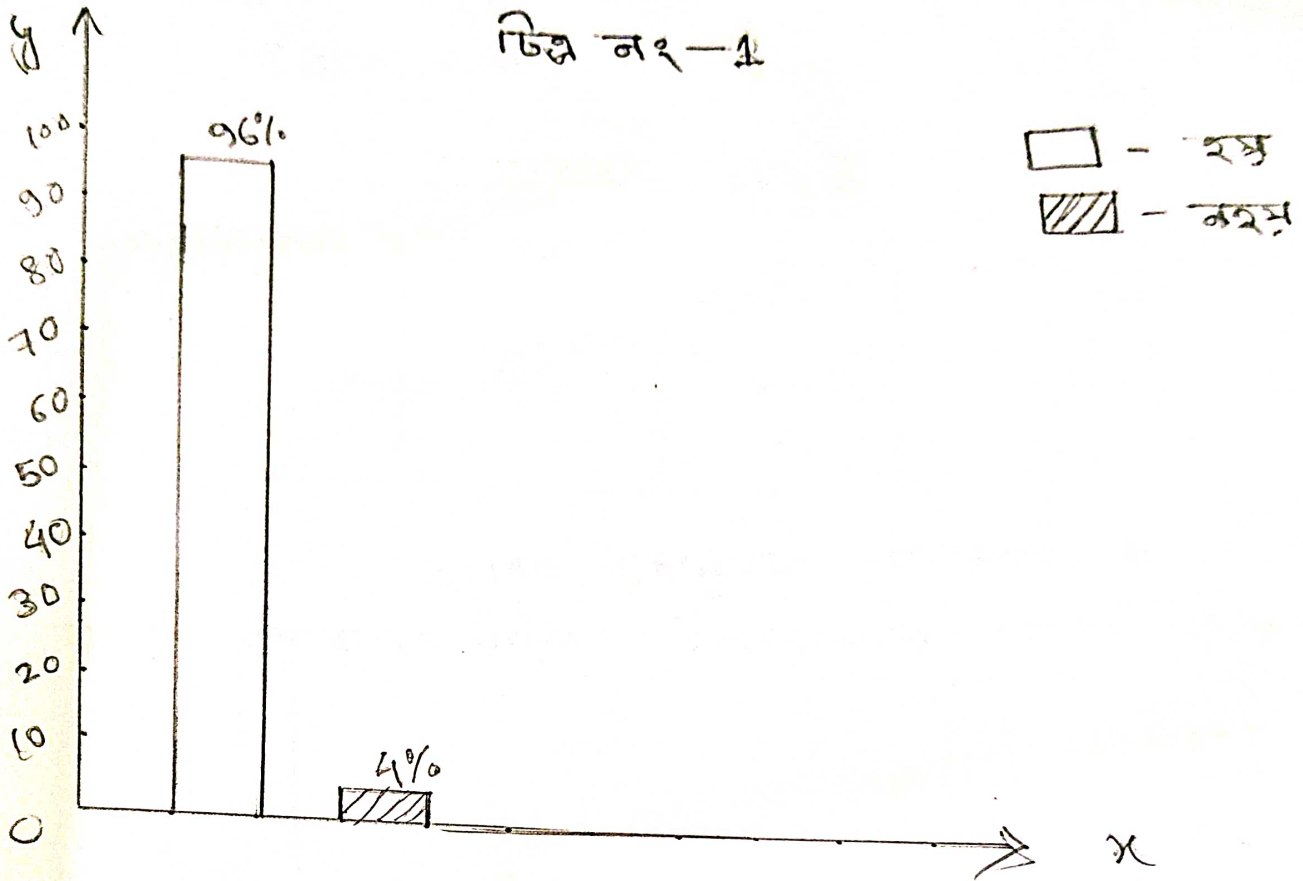

প্ৰদত্ত সৰেপনাৰ বাবে ৫ খন কাৰ্য্যকৰণ
 আৰ্হী বালিকা বিদ্যালয় নিৰ্বাচন কাৰি হ'লোৱা
 হয় আৰু তথ্য সংগ্ৰহ কৰা হয়।
 তথ্য সংগ্ৰহ কৰাৰ বাবে প্ৰতিখন
 স্কুলৰ বাবে দুই খন সুকীয়া প্ৰজ্ঞাবলী
 সুপ্ত কাৰি হ'লোৱা হয় আৰু প্ৰতিখন
 প্ৰজ্ঞাবলীত ২০ টা প্ৰজ্ঞা সন্নিবিষ্ট কৰা হয়,
 প্ৰজ্ঞাবলীত মুঠ ৭ নং প্ৰজ্ঞাৰ তথ্য সংগ্ৰহ
 ৫০ জনী শিক্ষামিট্ৰীৰ সন্মতিক্ৰমিত অৱস্থা
 দিয়া বিনে প্ৰকাশ কৰা হ'ল আৰু দুওচিহ্ন
 উপস্থাপন কৰা হ'ল -

তালিকা নং - ২

শিক্ষাৰ পৰ্যালোচনা সংখ্যা	হয়	অৱস্থা	নহয়	অৱস্থা
৫০	৪৪	৮৮%	৬	১২%

ଉତ୍ପାଦନ ଦେଖୁଥିବା ଆଲିକା ନମ୍-୨ ବ
ଆବିଷତ ଉଚିତ ଅଧିକାଂଶମିତକ ଉତ୍ପାଦନ କରି
ଦେଖୁଥିବା ହୁଏ —

ଆଲିକା ନମ୍-୨ର ବିକ୍ଷେପନ —

ଉତ୍ପାଦନ ଅଧିକାଂଶମିତକ ଉତ୍ପାଦନର

ଆବିଷତେ ଦେଖା ଯାଏ ଯେ ଉତ୍ପାଦନ-କ୍ରମେ ଅନୁକୂଳିତ
କ୍ଷେତ୍ରରେ ଥିଲେ 96% କ୍ଷେତ୍ରମିତ୍ରରେ ନିର୍ବାଚକ
ମତବାଦ ଦାଢ଼ି-ବାସିରେ । ଆଉ 4% କ୍ଷେତ୍ରମିତ୍ରରେ
ନିର୍ବାଚକ ମତବାଦ ଦାଢ଼ି-ବାସିରେ ।

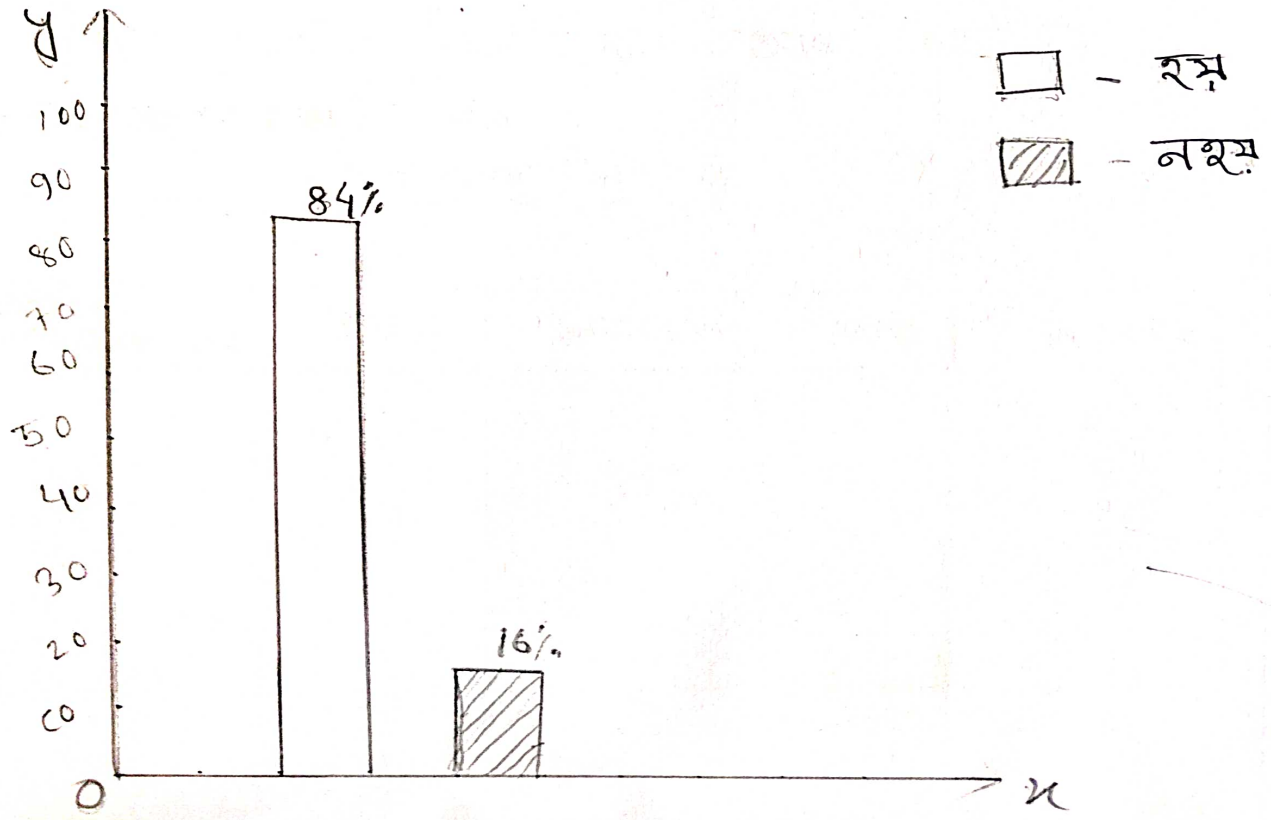

ପ୍ରତିଭା ପ୍ରକ୍ଷାବଳୀ ଓ ଗଠନ ନ ନଂ ପ୍ରକ୍ଷାବ
 ଉନ୍ନତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷମାମିତ୍ରୀବ ଜ୍ଞାନାତ୍ମକ କ୍ଷିତ୍ରିତ ଉତ୍ତର
 ଦିଆ ବିଷୟେ ନାହିଁ- ବରା ହଲ ଶାଖ ନିହାତିତ
 ଉତ୍ତରାମନ- ବାବା ହଲ ।

ତାଲିକା ନଂ 3

କ୍ଷମାମିତ୍ରୀ ସମାଲୋଚନା ସଂଖ୍ୟା	ହସ	କାର୍ତ୍ତାଂକ	ନହସ	କାର୍ତ୍ତାଂକ
50	42	84%	8	16%

ଓମବବ ଦେଖୁତବା ତାଲିକା ନଂ 3 ବ ଅବିଷତ
 ଉତ୍ତର ଆବିଜାଂମିୟକ ଉତ୍ତରାମନ ବାବି ଦେଖୁତବା ହଲ

অলিকা নং ৩ ৰ বিবেচনা —

উপৰৰ পৰিসংখ্যিক উপস্থাপনৰ
 জৰিয়তে বিবেচনা কৰা কৰা পাবি যে পুঁজিৰে
 ব্যৱস্থা আছে বুলি ৪৫% শিক্ষায়ত্ৰীয়ে ইতিবাচক
 মতবাদ দাঙি ধৰে আৰু ১৬% শিক্ষায়ত্ৰীয়ে
 পুঁজিৰে ব্যৱস্থা নাই বুলি নেতিবাচক মতবাদ
 দাঙি ধৰে ।

প্ৰতিয়া প্ৰস্তাবলীত প্ৰকাৰ ৩ নং

প্ৰশ্নৰ তথ্য সমূহ শিক্ষায়ত্ৰীৰ মতবাদ তলত
 দিয়া বিধানে দাঙি ধৰা হ'ল আৰু দৃষ্টি
 উপস্থাপনা কৰা হ'ল ।

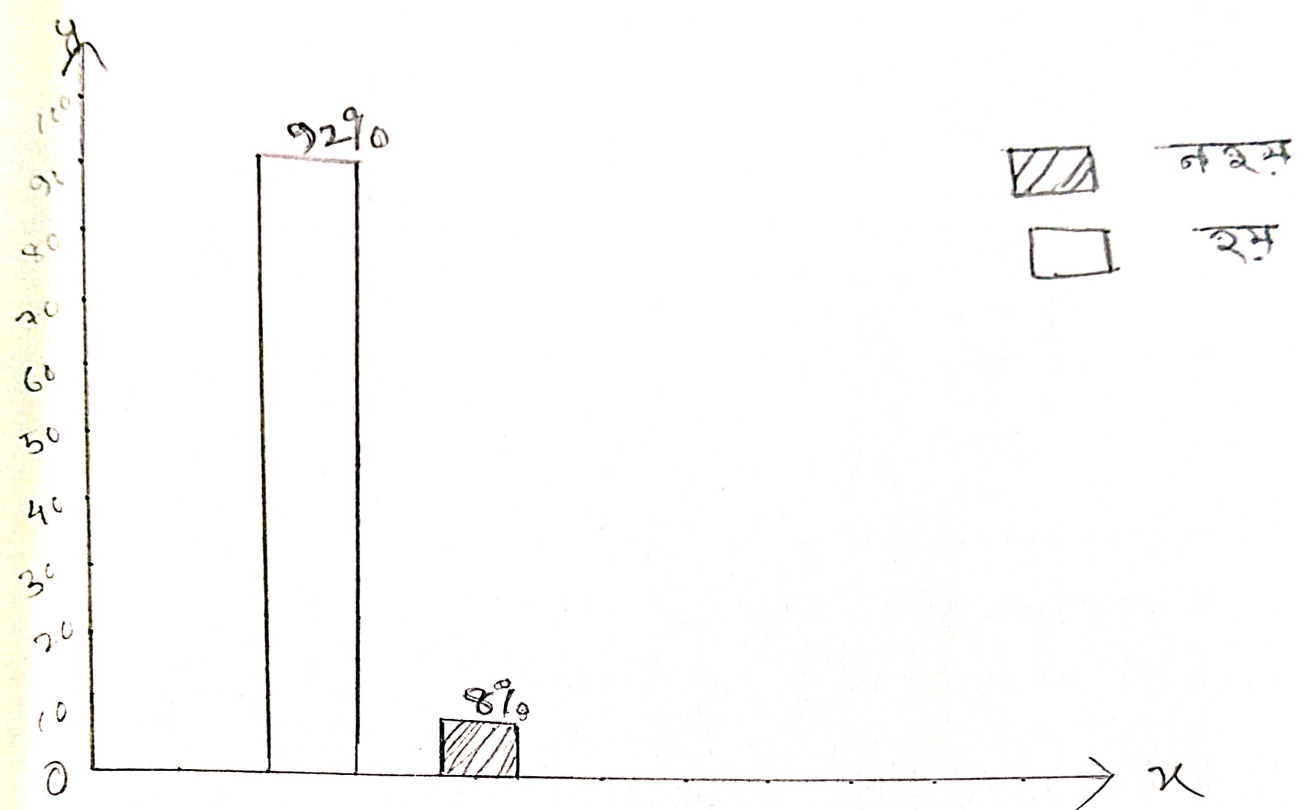
অলিকা নং ৪

শিক্ষায়ত্ৰী সমালোচনা সংখ্যা	ইয়া	অত্যাধিক	নগুণ	অত্যাধিক
50	46	92%	4	8%

ସମସ୍ତ ଦେଖୁଥିବା ତାଲିକା ନଂ ୫ ବ

ଆବିଷ୍ଟ ତରଳ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଉପସ୍ଥାପନ କରି ଦେଖୁଥିବା ହଳ -

ସମସ୍ତ ଆବିଷ୍ଟାଂଶିକ ଉପସ୍ଥାପନ

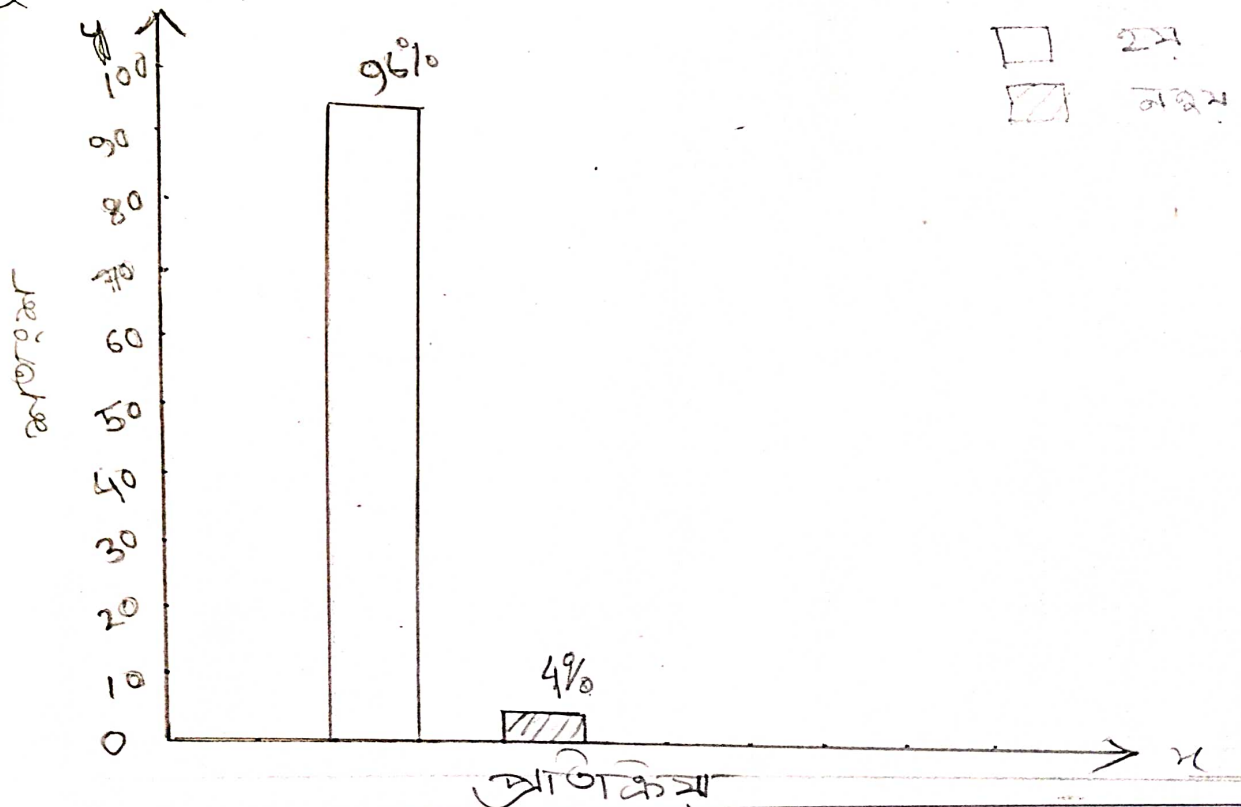
ଉପସ୍ଥାପନ ଦେଖା ମାତ୍ର ହେଉ - ମାଟ୍ରିକ୍ସର ବ୍ୟବହାର
 ଆଉ 92% ଶିକ୍ଷାଚକ ଉପସ୍ଥାପନ ଦେଖୁଅଛନ୍ତି ।
 ଆଉ 8% ଉପସ୍ଥାପନ ବ୍ୟବହାର ନାହିଁ ବୁଲି
 ଶିକ୍ଷାଚକ ଉପସ୍ଥାପନ ଦାଢ଼ି ବିଷୟ ।

ପ୍ରତିଯୋଗୀଙ୍କୁ ପ୍ରକାଶକରଣ କରାଯାଇ 14 ନଂ ପ୍ରକାଶକରଣ
 ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି କ୍ଷିତିୟମିତ୍ରୀୟ ମତାମତ ତଳେ
 ତାଲିକା ନଂ 5 ଓ ଉଲ୍ଲେଖନ କରା ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ
 ନିମ୍ନଲିଖିତ ଭାବରେ ହେଲା -

ତାଲିକା ନଂ 5

କ୍ଷିତିୟମିତ୍ରୀୟ ମତାମତ ଲୋଚନା ସଂଖ୍ୟା	ହସ	କ୍ରତାଂଶ	ନହସ	କ୍ରତାଂଶ
50	48	96%	2	4%

ଉପରୋକ୍ତ ଦେଖିବା ତାଲିକା ନଂ 5 ଓ
 ଆବଶ୍ୟକ ତଳେ ମାଧ୍ୟମିକ ଉଲ୍ଲେଖନ କରି
 ଦେଖିବା ହେଲା -

তালিকা নং ৫ ব বিজ্ঞপ্তি —

৩ম বর্ষ তালিকা বিজ্ঞপ্তি নং কাঠি পাঠ-মে

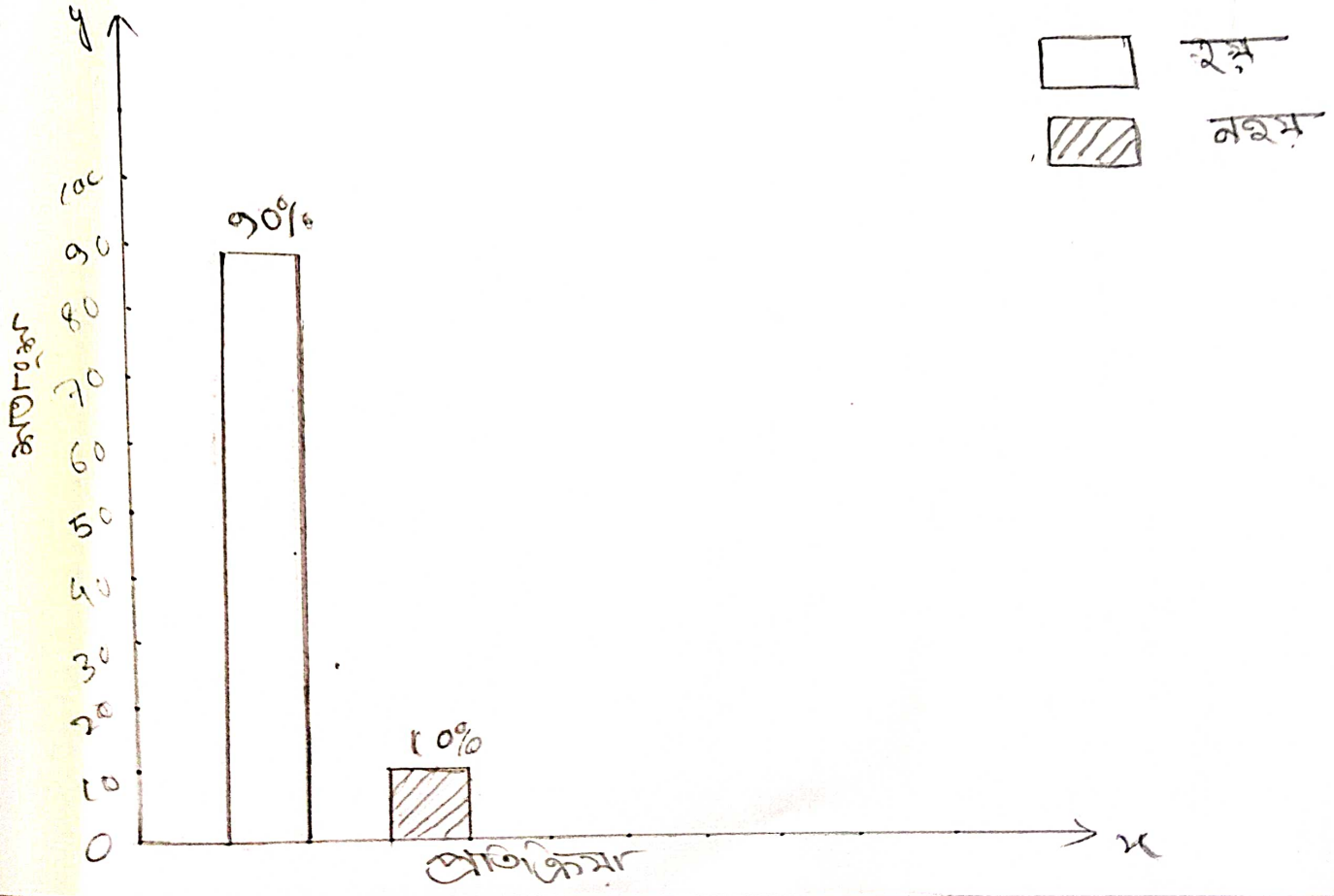
দ্বিতীয় সুবক্ষ্য বস্তু আছে বুলি- ৭৬% ক্রটিযুক্ত
 মতামত দাখিল- বিধি আছে আৰু ৭% নোতিযুক্ত
 মতামত দাখিল- বিধি আছে।

এতিম্বা স্ৰক্ষাবলীত মকম 3 নং স্ৰক্ষাব তম্ব্য
 স্ৰক্ষা কিকামি ক্ৰীষ স্তাতমত তলত দিয়া বিবনে
 উম্প্ৰামন কৰা হল মোৰ দৃষ্টিত অঁকা
 হল -

তালিকা নং 6

কিকামি ক্ৰীষ স্তাতমত সংখ্যা	হম	মতাম	নহম	মতাম
50	45	90%	5	10%

উম্বত তেধুত্বা তালিকা নং 6 ত
 আবিষত তলত দৃষ্টিত উম্প্ৰামন কৰা হল -

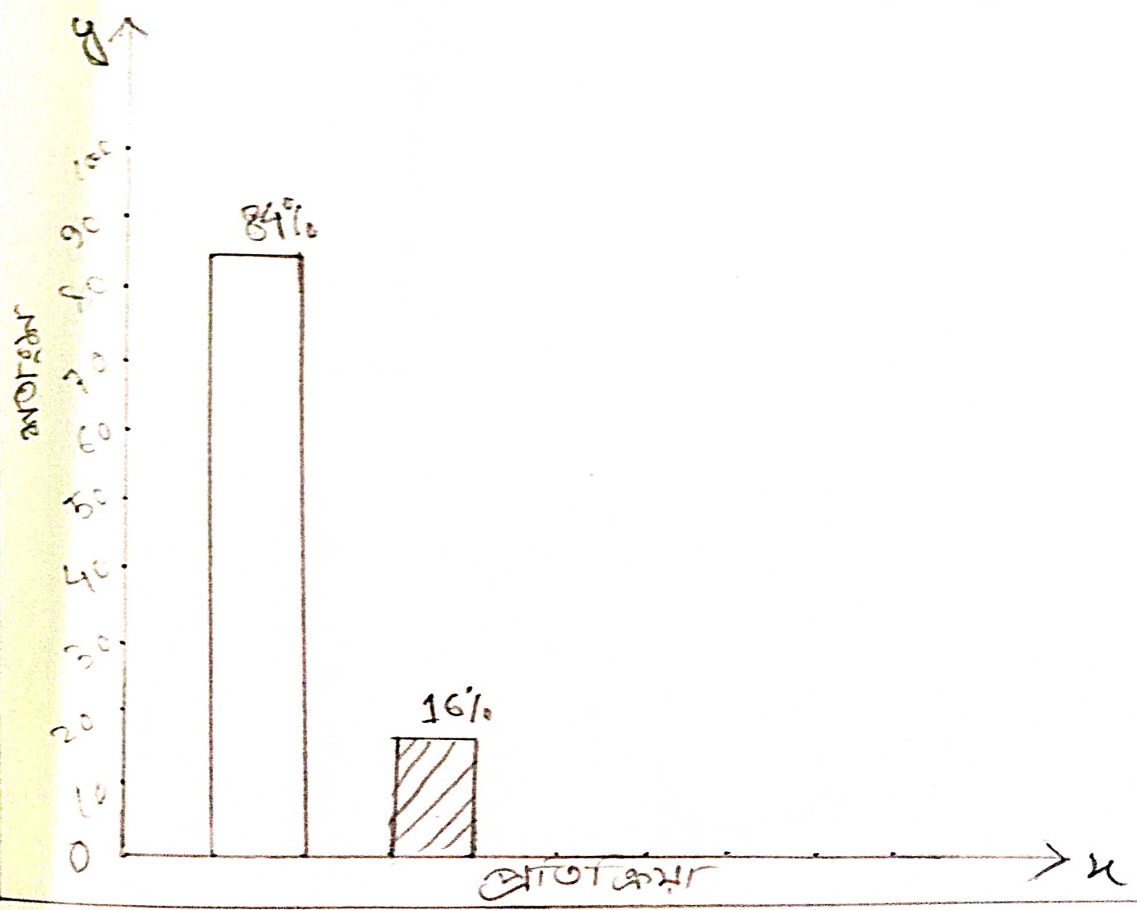
উপর্য উপরিভাগে পিতৃক-ইচ্ছা-অনু-
 সন্নিবেশিত দেখা যায় যে সূত্রক সূত্রক স্ত্রী
 কোঠা ব্যবস্থা আছে - স্থলি ৭০% ইতিবাচক
 স্ত্রীকাম স্ত্রীকাম - কাঙ্ক্ষিত - আধ ১০% নেতিবাচক
 স্ত্রীকাম - দাঙ্কি - বিবিধে ।

ଅତିମା ଅନୁସାରେ ଶକା ୫ ନଂ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର
 ଲବ୍ଧ ଅନୁସାରେ ଉପର ତାଲିକା ନଂ
 ୭ ଠାରେ ଦର୍ଶାଯାଇ ଥିବା ଉପର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପସ୍ଥାପନ
 କରା ଥିଲା -

ତାଲିକା ନଂ ୭

ଅନୁସାରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନମ୍ବରରେ ଉପସ୍ଥାପନ	ସଂଖ୍ୟା	ଅନୁପାତ	ଅନୁପାତ	ଅନୁପାତ
୫୦	୪୨	୮୪%	୫	୧୬%

ଉପର ଦେଖିବା ତାଲିକା ନଂ ୭ ର
 ଉପର ଉପର ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରା ଥିଲା -

CHAPTER 5

5.

Concluding observation and suggestion.

প্ৰাপ্তাৰ্থিত বিষয়ৰ অধ্যয়নৰ দৰা সৰ্বস্বীকাৰিত
বিভিন্ন তথ্য লাভ কৰিছে। সেই তথ্য সমূহৰ
বিভিন্ন দিশবোৰ তলত উল্লেখ কৰা হ'ল —

(১) কাম্বুৰ্বা গান্ধী বালিকা বিদ্যালয়
কেইখন মান স্কুলতে সূক্ষ্ম সূক্ষ্ম ক্ষেত্ৰীৰ বাবে
সূক্ষ্ম সূক্ষ্ম কোঠাৰ ব্যৱস্থা নাই।

(২) কেইবাখন স্কুলতে বিদ্যুৎৰ
ব্যৱস্থা বেমা আছিল।

(৩) দুৰ্ভাগ্য - সূক্ষ্ম সমূহিত স্থিতিয়ে
দুৰ্ভাগ্যৰ আৰু কম্পিউটাৰ গোটৰ কেইখন
স্কুলত নাছিল কি সাধাৰণ জামগী সমূহ
দমাপ্ত সাধানে আছিল।

(৪) সকলোবোৰ স্কুলত মুগ্ধিত্বৰ
ব্যৱস্থা আছে কিন্তু সাধাৰণীয়া ব্যৱস্থা নাই।

- (৫) বেছিলাস ফুলতে কোঁচা সাৰ বসবুয়া মাৰিকাৰ নাছিল।
- (৬) সকালাবোৰ ফুলতে গৌৰুদৰ বসবুয়া আছিল। কিন্তু সিহান লাল নহয়।
- (৭) সকালাবোৰ ফুলত খেল সন্মারক বসবুয়া আছিল।
- (৮) সকালাবোৰ ফুলৰ অবুয়া সঁকী আছিল।
- (৯) কিছুমান ফুলতে সিক্যামিৰী সকালাবোৰ মাৰিকাৰ মাৰিহন নাছিল।
- (১০) ক্ৰীমা আৰু খেলৰ বাবে সকালাবোৰ ফুলত স্ৰমোজনীম সা-সামগ্ৰী বসবুয়া আছিল।
১১. সকালাবোৰ ফুলত সুৰিক আনুৰ বসবুয়া নাছিল।
১২. দুৰীৰ অনুপাতত সিক্যামিৰীৰ সাংখ্যা কম আছিল।
- ১৩) সাকনী ঘৰ আৰু বস্তু বধা ঘৰৰ অবুয়া সকালাবোৰ ফুলতে আছিল।

(২৪) সিক্কিমী-সকলে মজা ঘৰ সমূহ
 কিছুমান স্কুলত অপৰিষ্কাৰ আৰু মোহৰ
 বতাহ জোলাব নোযাৰা আছিল।

(২৫) কেইখনমান স্কুলত প্ৰাথমিক চিকিৎসাৰ
 ব্যৱস্থা নাছিল।

সুপারভ উল্লেখ কৰা সন্মত্যা সঙ্ঘত
 সন্মত্যাৰ কোন এও চৰকাৰে বিক্ৰম মদক্ৰম
 গ্ৰহণ কৰি উচিত । এই সন্মত্যা সঙ্ঘত
 সন্মত্যাৰ বাবে কেইটামান মৰামৰ্ম তলত
 উল্লেখ কৰা হ'ল -

(i) ছাত্ৰী সকলে অকা দৰ সঙ্ঘত
 মাৰিমাৰ মাৰিমাৰ আৰু পোহৰ আৰু বতাহ
 সন্মত্যাৰ মৰামৰ্ম বিবিধ হোৱা উচিত ।

(ii) শিক্ষাৰ্থী সকলৰ শিক্ষাৰ্থীৰ উন্নত
 বিবিধলৈ হ'লে বেলেগ বেলেগ কেন্দ্ৰীৰ বাবে
 বেলেগ বেলেগ কোঠাৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত ।

(iii) দুৰ্ভাগ্য ক্ৰান্ত সঁজুলি হিচাপে
 দুৰ্ভাগ্য আৰু কাৰ্মিউচিৰ ব্যৱহাৰ কৰা
 কৰা হ'লে বিলাকত অকা উচিত ।

(iv) শিক্ষাৰ্থী সকলৰ সুৰক্ষাৰ বাবে
 ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা উচিত ।

- (v) কাপ্তুৰবা বিদ্যালয় কেৱল ছোৱালীৰ বিদ্যালয় হৈয়ে জীয়াবেৰৰ ব্যৱস্থা নগৰী বেৰৰ হোৱা উচিত ।
- (vi) কাপ্তুৰবা বিদ্যালয় বোৰত দিন নিৰ্বাচন কাৰী মুৰ্বিগৰ আন্যৰ ব্যৱস্থা কৰা উচিত ।
- (vii) ক্ৰীড়াঙ্গণী সকলে অকা ঘৰ অলুই মাৰিষ্কাৰ মাৰিষ্কাৰ আৰু মোহৰ বতাহ জোয়াৰ নৰা বিৰিষ হোৱা উচিত ।
- (viii) অকালোবোৰ ফুলতে ধোৱামানী বিষ্কুদক হোৱাৰ ব্যৱস্থা থাকিব লাগে ।
- (ix) অকালোবোৰ কাপ্তুৰবা ফুলত প্ৰাথমিক চিকিৎসা আৰু ব্যৱস্থা থকা উচিত ।
- (x) কাপ্তুৰবা বিদ্যালয়ত কৌশল আৰু অলুই মাৰিষ্কাৰ হোৱা উচিত ।
- (xi) ফোলা ফুলাৰ ব্যৱস্থা উপযুক্ত মাৰিষ্কাৰে অকা উচিত ।

- (xi) আদি হৈ কেই এখন স্কুলতে জন্তু-মাঠিকনি
 বড়বুয়া মকা উচিত আৰু জন্তু-মাঠিকনি
 কাম জন্তু বাপায়নৰ বাবে বড়বুয়া গ্ৰন্থন কৰা
 উচিত।
- (xii) কাপ্তুৰবা বিদ্যালয় জন্তুৰ মুম্বিৰেবালৰ
 বড়বুয়া মকা উচিত আৰু মুম্বি জন্তু
 বাহি মাটিৰ মড়া বড়বুয়া জ্ঞান কৰা উচিত।
 এই মুম্বিৰেবাল জন্তুৰে জৰনী গ্ৰন্থ, জাবি
 কৰাৰ মুম্বি আদিৰে মুম্বি হুৰ লাগে।
- (xiii) কাপ্তুৰবা বিদ্যালয় জন্তুৰ ডীজাৰেবৰ
 বড়বুয়া মকা বেৰ হেৰা উচিত।

BIBLIOGRAPHY

1. Sabamma, Talwar : Women Education, Development and Gender Discrimination
Serials publications New Delhi, 2007
2. Statistical Hand Book, Assam 2004 .
3. Seventh All India School Education
Survey (7th AISES) NCERT. New
Delhi 2007. -
4. History of India Education ,
Ramprasad and sons Agra 2007 .
5. Sen, Sipra : Tribes and castes of
Assam , Gyam publishing House New
Delhi , 1999 .
6. Retrieved from <http://sudhganga.inflibnet.ac.in> .
7. Retrieved from <http://www.sudeshare.net> .

APPENDIX - A

কাদ্ধুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয়
মৌলিক সঞ্চয় দৃশ্য

কাদ্ধুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয়
দেবীতলাৰ দৃশ্য

কাদ্ধুৰবা সাক্ষী বালিকা বিদ্যালয়
কাপটিৰ দৃশ্য

APPENDIX - B

QUESTIONNAIRE ON THE MATERIAL CONDITION OF KGBV

NAME OF TEACHER :- Nayammomi Begum

NAME OF SCHOOL :- Mayer Adga Kasturba Gandh
Balika Vidyalaya

1. বিদ্যালয় খনত নিয়মীয়া পাঠদান দিয়া হয় নে নহয় ?

(A)হয় / (B)নহয়

2. প্রয়োজন অনুসৰি ডেস্ক বেঞ্চ সমূহ আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

3. পৃথক পৃথক শ্ৰেণী কোঠাৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

4. বিদ্যালয় খনত দৃশ্য শব্দ সঁজুলিৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

5. বিদ্যালয় খনত সহ - পাঠ্যক্রমৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

6. বিদ্যালয় খনত যাতায়ত ব্যৱস্থাৰ সুবিধা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

7. বিদ্যালয় খনত পুথিভঁৰালৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

8. ছাত্ৰীসকলে থকা ঘৰ সমূহ উপযুক্ত থাকিবলগীয়া হয় নে ?

(A)হয় / (B)নহয়

9. শৌচাগাৰ সমূহ চাপ - চিকুন হয় নে ?

(A)হয় / (B)নহয়

10. খেলৰ বাবে উপযুক্ত ডাঙৰ খেল পথাৰ আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

11. ক্ৰিয়া আৰু খেলৰ বাবে উপলব্ধ সা - সঁজুলি আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

12. শিক্ষয়িত্ৰী সকলে থকা ঘৰ সমূহ চাপ - চিকুন হয় নে ?

(A)হয় / (B)নহয়

13. বিদ্যালয় খনত সীমাবেৰৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

14. ছাত্ৰী সকলৰ সুৰক্ষাৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

15. গছ ৰোপন কৰাৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

16. ৰান্ধনী ঘৰ আৰু বস্ত্ৰ ৰখা ঘৰৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

17. প্ৰাথমিক চিকিৎসাৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

18. পুষ্টিৰ খাদ্যৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

19. বিদ্যালয় খন শৃংখলাবদ্ধ ভাবে পৰিচালিত হৈ আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

20. বিদ্যালয় খনত চাফ - চিকুনতাৰ ব্যৱস্থা আছে নে ?

(A)আছে / (B)নাই

Nayamoni Begum

18. 05. 23

APPENDIX - C

বিদ্যালয়ৰ সাধাৰণ তথ্যৰ বাবে সমীক্ষা অনুসূচি।

বিদ্যালয়ৰ নাম:- নামেৰে আলনা - কামৰূপা গান্ধী বালিকা বি

স্থান:- কামৰূপ জিলা - পাৰ্চি-২

প্রতিষ্ঠিত বছৰ:- ২০০৮

প্রধান শিক্ষয়িত্ৰী নাম:- শ্ৰী স্নাতী কৰকাৰী বৰুৱা

ক্ষেত্র	ক্ষেত্র বিষয়	পর্যবেক্ষণ
শিক্ষক	মুঠ ছাত্ৰীৰ সংখ্যা	- ২৬০
ছাত্ৰী	মুঠ শিক্ষয়িত্ৰীৰ সংখ্যা	- ২০
বিদ্যালয় খনৰ সাধাৰণ আত : গাঁথনি	<ol style="list-style-type: none"> বিদ্যালয় ভৱনৰ অবস্থা। শ্ৰেণী কোঠাৰ সংখ্যা। প্রতিটো শ্ৰেণী বাবে পৃথক শ্ৰেণী কোঠা। ডেস্ক বেঞ্চৰ সংখ্যা। প্ৰেক্ষা গৃহৰ উপলব্ধতা পৰ্যাপ্ত পোহৰ ফেন আদিৰ ব্যৱস্থা। ছাত্ৰী সকলে থকা ঘৰ সমূহ উপযুক্ত হয় নে। শিক্ষয়িত্ৰী সকলে থকা ঘৰ সমূহ উপযুক্ত হয় নে? 	<p>পঁকা / কেঁচা</p> <p>পৰ্যাপ্ত / পৰ্যাপ্ত নহয়।</p> <p>আছে / নাই</p> <p>পৰ্যাপ্ত / পৰ্যাপ্ত নহয়</p> <p>পৰ্যাপ্ত / পৰ্যাপ্ত নহয়</p> <p>আছে / নাই</p> <p>হয় / নহয়</p> <p>হয় / নহয়</p>

৬ টা

ক্ষেত্র	ক্ষেত্র বিষয়	পর্যবেক্ষণ
খোৱা পানী আৰু শৌচাগাৰ ব্যৱস্থা	1. উপলব্ধ খোৱা পানী ব্যৱস্থা	আছে / নাই
	2. অন্যান্য কাম কৰাৰ বাবে পানীৰ ব্যৱস্থা।	আছে / নাই
	3. শৌচাগাৰ পৰিষ্কাৰ পৰিচ্ছন্নতা	আছে / নাই
পুথুভঁৰাল আৰু শিক্ষণ সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ।	1. পুথুভঁৰাল ব্যৱস্থা।	আছে / নাই
	2. কিতাপৰ সংখ্যা।	৩০০
	3. শিক্ষণ সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ	কেতিয়াবা / নিয়মীয়া
সহ - পাঠ্যক্রম কাৰ্যকলাপ।	1. খেল পথাৰৰ উপলব্ধতা	আছে / নাই
	2. ক্ৰিয়া আৰু খেলৰ সঁজুলিৰ উপলব্ধতা।	আছে / নাই
	3. সংগীত আৰু কালৰ বাবে পৃথক শ্ৰেণী কোঠাৰ ব্যৱস্থা।	আছে / নাই
	4. সংগীত আৰু কালৰ সঁজুলিৰ উপলব্ধতা।	আছে / নাই
বিদ্যালয়ৰ চৌহদত সুৰক্ষা আৰু নিৰাপত্তা।	1. সীমাবেৰৰ উপলব্ধতা।	আছে / নাই
	2. বিপদ মুক্ত বিদ্যালয়ৰ চৌহদ।	হয় / নহয়
	3. বিদ্যালয়ত দুৰ্যোগ ব্যৱস্থাপনা পৰিকল্পনা ব্যৱস্থা কৰা।	হয় / নহয়

ক্ষেত্র	ক্ষেত্র বিষয়	পর্যবেক্ষণ
অন্যান্য সুবিধা	4. প্রাথমিক চিকিৎসার সুবিধা প্রদান করা	হয় / ~~নহয়~~
	5. অগ্নিনির্বাপক যন্ত্রের উপলব্ধতা	আছে / ~~নাই~~
	1. বাসনীর ঘর আৰু বস্তা বখা ঘৰৰ ব্যৱস্থা আছে নে।	আছে / ~~নাই~~
	2. পর্যাপ্ত পৰিমাণে চাউল ডাইলৰ ব্যৱস্থা সদায় থাকে।	হয় / ~~নহয়~~
	3. সময়মতে ভোজনৰ ব্যৱস্থা।	হয় / ~~নহয়~~
	4. ইউনিফৰ্মৰ ব্যৱস্থা আছে নে।	আছে / ~~নাই~~

কৰ্মী বৰুৱা (প্ৰ: শি:) নামেৰে আবেদন কৰাৰ বাবে
 বালিকা বিদ্যালয়।
 তাৰিখ - ২৮ - ০৫ - ২০

